פרשת פר כהן משיח כתיבא כריתה [מ] והדר כתיבא פר העלם דבר של צבור. ועשה לפר לחטאת עשה לפר המעלם דהיינו לפר כהן משיח למה ליה למיסדר ומכתב לחטאת שרף את הפר הראשון: וכפר נעדו. והדר ונעבד ביתו ונעבד כל קהל ישראל: פר דעבודת כוכבים הוי עולה: **תוספתא אל"ף.** למימרא דעולה קדמה: **כמשפט כתיב ביה.** פפר דעבודת כוכבים דבמר כתיבה אלוגיו ועולה כריתה כתיבא: **שעיר יחיד קודם לכבשים יחיד.** כגון שהיו שניה זה הבא הבא שעירה: **שכן מהרבמה כאליה.** דעון מיהה טעונה אליה: **בגין יום.** בגלל יום. כגון בגלל עומר וכבשים בגלל שתי הלחם: **מתני' עומדים בקלקלה.** הלים למשכב זכור [ז]: **גמ' אמו קודמת לדוגם.** הלים לה זילוגא טפי: **נחלם קודם למלך ישראל.** שאין כל ישראל רחוין למלכמה אבל מלך כל ישראל רחוין [למלכות]: **מלך קודם לכהן גדול.** מלמאמר מלך לכהן גדול קמו מעמכם מעבדי אלוהיכם [וע"כ תנפשיה קמתר] אלמא מלך עדיף: **אמרלגא.** שממונה על טוקס ולאין מעיקין על דבריו: **גזבר.** הממונה על האוצרות

מתני' [ב]דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה [ד]פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים אמאי האי חטאת והאי עולה אמרי במערבא משמיה [ה]דרבא בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסירא אל"ף [ו]לחטת כתיב [ז]רבא אמר כמשפט כתיב ביה [ח]שעיר עבודת כוכבים קודם לשעיר נשיא מ"ט האי צבור והאי יחיד ישעיר נשיא קודם לשעירת יחיד מ"ט האי מלך והאי הדיוט ישעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד והא תניא כבשת יחיד קודמת לשעירת יחיד אמר אבי תנאי היא מר סבר שעירה עדיפא שכן נתרבתה אצל עבודת כוכבים ביחיד ומר סבר כבשה עדיפא שכן נתרבתה באליה [ט]עומר קודם לכבש הבא עמו [י]שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם [יא]זה הכלל דבר הבא בגין ליום קודם לדבר הבא בגין לחם: **מתני'** [יב]האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבדה [יג]והאשה קודמת לאיש לכסות [יד]ולהוציא מבית השבי [טו]בזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה: **גמ'** ת"ר היה הוא ואביו ורבו בשבי [יז]הוא קודם לרבו [יח]ורבו קודם לאביו [יט]אמו קודמת לכולם חכם קודם למלך ישראל חכם שמת אין לנו כיוצא בו מלך ישראל שמת כל ישראל ראוים למלכות מלך קודם לכהן גדול שנאמר [כ]ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם [כא] (או מ)עבדי אדוניכם וגו' כהן גדול קודם לנביא שנאמר [כב]ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא הקרנים צדוק לנתן ואומר [כג]שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך וגו' יכול הדיוטות היו ת"ל כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נביא שנאמר [כד]ונתן אליך אות או מופת [כה]משמוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים מרובה בגדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו משיח שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו עבר מחמת מומו קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לסגן סגן קודם לאמרכל מאי אמרכל אמר רב חסדא אמר כולא אמרכל לגובר גובר קודם לראש משמר ראש משמר קודם לראש בית אב ראש בית אב קודם לכהן הדיוט [כו]איבעיא להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה איזה מהם קודם אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן ת"ש דתניא סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה [כז]מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול בכהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו והתניא משוח מלחמה קודם לסגן אמר רבינא כי תניא ההיא להחיותו: **מתני'** [כח]כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר איומתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ: **גמ'** כהן קודם ללוי שנאמר [כט](ו)בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן (להקריב) [להקדישו] קדש (ה)קדשים לוי קודם לישראל שנאמר [ל]בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי [לא](מתוך) וגו' ישראל קודם לממזר שזה מיוחס וזה אינו מיוחס ממזר קודם לנתין זה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה גר קודם לעבד משוחרר זה היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור: אימתי בזמן שכולן שוין כו': מה"מ א"ר אחא ברבי חנינא דאמר קרא [לב]יקרה היא מפנינים [לג]מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים תניא רשב"י אומר בדין הוא שיקדים עבד משוחרר לגר שזה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה אלא זה היה בכלל [לד]ארור וזה לא היה בכלל ארור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי צדוק מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין הכל רצין לישא משוחררת אמר להם זו היתה בכלל ארור וזו לא היתה בכלל ארור דבר אחר זו היתה בחזקת שמור וזו לא היתה בחזקת שמור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מפני מה הכלב מכיר את קונו וחתול אינו מכיר את קונו אמר להם ומה האוכל ממה שעכבר אוכל משכח האוכל עכבר עצמו עאכ"ו שאלו תלמידיו את ר"א מפני מה הכלב [לה]מושלים בעכברים מפני שסורן רע מאי היא רבא אמר אפילו גלימי גייצי רב

[מ] זבחים ב:; [נ] שם. שפמים עט., [ס] ב"ל דרכה. יבבל"ן, [ע] [ומבחים ב:] מתקה רבינא. [פ] מנחות מה. ע"ש, [צ] ב"ל (מה.), [ק] מיר מז.) [ר] ב"ש מנויים בנולים], [ש] ביצין נט., [ת] [מנחות ל:] בכמות ומיון בכ"ש. [א] [מנחות ל:], [ב] [מבחים ב:] [מבחים ב:] [ג] מיר מז.) [ד] ב"ש מנויים בנולים], [ה] ביצין נט., [ו] [מנחות מה. ע"ש, [ז] ב"ל (מה.), יבבל"ן, [ח] [מנחות ל:], [ט] [מבחים ב:] [מבחים ב:] [י] מיר מז.) [יא] ב"ש מנויים בנולים], [יב] ביצין נט., [יג] [מנחות מה. ע"ש, [יד] ב"ל (מה.), יבבל"ן, [טו] [מנחות ל:], [טז] מיר מז.) [יז] ב"ש מנויים בנולים], [יח] ביצין נט., [יט] [מנחות מה. ע"ש, [כ] ב"ל (מה.), יבבל"ן, [כא] [מנחות ל:], [כב] מיר מז.) [כג] ב"ש מנויים בנולים], [כד] ביצין נט., [כה] [מנחות מה. ע"ש, [כו] ב"ל (מה.), יבבל"ן, [כז] [מנחות ל:], [כח] מיר מז.) [כט] ב"ש מנויים בנולים], [ל] ביצין נט., [לא] [מנחות מה. ע"ש, [לב] ב"ל (מה.), יבבל"ן, [לג] [מנחות ל:], [לד] מיר מז.) [לה] ב"ש מנויים בנולים],

תורה אור השלם

1. וְהִזְרַקְתָּ אֵת הַפָּר אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפַּר הָרִאשׁוֹן חַטַּאת הַקָּהָל הוּא׃ ויקרא ד כא
2. וְכִי אָדָם כִּי יֶחֱטָא בְּאַחַל מֵעוּר בְּבַאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ וְכִפֶּר בְּעַד וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל קְהַל יִשְׂרָאֵל׃ ויקרא טז יז
3. וְהִבִּיא אֶתְכֶם אֶל הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת אֲשֶׁר לְחַטֹּאתוֹ רִאשׁוֹן; וְמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוּל עָרְפּוֹ׃ וְא יַבְדִּיל׃ ויקרא ה ח
4. וְזֶה אִם מִעֵּינֵי הָעֵדָה נֶעְשָׂה: לְשִׁגְגָה וְעָשׂוּ כָּל הָעֵדָה פַּר בֶּן בָּקָר אֶחָד לְעֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְי וּמִנְחָתוֹ וְנִסְכּוֹ כַּמִּשְׁפָּט וּשְׂעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת׃ במדבר טו כד
5. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּיחוֹן׃ מלכים א א לג
6. וַיִּקַּח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לִמְלֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ מלכים א א לד
7. שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי הִנְנִי מֵבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח׃ זכריה ג ח
8. כִּי יִקָּם בְּקִרְבְּךָ נָבִיא אוֹ חֹלֵם חֲלוֹם וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת׃ דברים יג ב
9. בְּנֵי עִמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא וּבָנָיו עַד עוֹלָם לְהַקְטִיר לְפָנַי יְיָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמוֹ עַד עוֹלָם׃ דברי הימים א כג יג
10. בָּעֵת הַהִיא הִבְדִּיל יְיָ אֶת שֵׁבֶט הַלֵּוִי לָשֵׂאת אֶת אֲרוֹן בְּרִית יְיָ לַעֲמֹד לִפְנֵי יְיָ לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ דברים י ח
11. יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכֹל חֲפָצַיִךְ לֹא יִשְׁוּוּ בָהּ׃ משלי ג טו

תוספות הרא"ש

סה"ם הש"ר ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון הי"ל למכתב כאשר שרף את פרו מה ת"ל הראשון [שיהא] ראשון [לכל העבודה] [לפר העדה] לכל מעשיו; ר"תמי" והקריב את אשר לחטאת ראשונה. בקרבן עולה ויורד בשביעת קול וכיוצר שפתים וטומאת מקדש וקדשיו כתיב: אלא זה בנין אב שיהא חטאות קודמות לעולות הבאים עמהם: וקי"ל: ראפילו חטאת העוף קודמת. לעולת הבהמה. ואע"ג דבהמה: עדיפא דהוי מין זבח. דלהכי. אתני קרא יתירא. דאי לחטאת בהמה הא לא צריך קרא דדם חטאת קודם לדם העולה שהוא מרצה. אלא לאשמעי' דאי מהרמי' חטאת העוף דראהבן העולת בהמה דשמעון דקודמת חטאת העוף.

אבל בחד גברא לא משכחת דמיתתו חטאת העוף ועולת בהמה: [ב]חטת חסר כתיב. אלא למימר דמעלת חטאת זו חסירה ממעלת שאר חטאת: (רש"ש) [ג"ם] האי דיחיד והאי דצבור דקדמין ליחיד אפי' הוא נשיא. והא דאמרי' בפ"ק דר"ה נדף ח. ושי"מ מלך וצבור מלך נכנס תחילה לדין התם שאני כדפפרש טעמא לאו אורח ארעא למיתב מלכא אבראי. ואביא מקמי דלפרש תרוץ אף: ואומר שמון נא יהושע הכהן הגדול. מאי האומר וכ"ש שאני צדוק הכהן דהוה משמש בארונות ותומים וה"ל כמו בגיא כמו (במדבר כז) ולפני אלעזר [הכהן] יעמוד ושאל לו במשפט האורים (ותומים) ויהושע נביא היה ואפ"ה היה צריך לאלעזר. אבל כה"ג שאינו משמש באורים ותומים לא עדיף מנביא ת"ל שני שבא יהושע ובכיתו שני חזה וכבר פסקו אורים ותומים (קרבן): משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים. וה"נ איתא בכמסכת נזיר ר"פ כהן גדול משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים משוח בשמן המשחה עדיף דסביא פר הבא על כל המצות אבל מרובה בגדים לא. ותימה דאין הזה כי בגדים גדולים כאחד. ר"מ שאירע טומאה לכהן משיח. אחר שגנו ראשיהו המלך השמן המשחה (ואינו) [ומינן] מרובה בגדים לשמש תחתיו. ולא נהיהא דא"כ ה"ל למחבב משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים שעבר כדאפרינן מרובה בגדים קודם למשוח בשמן המשחה עדיף דחזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה. דקאמר התם מרובה בגדים ומשיח שעבר מרובה בגדים עביד עבודה. ואילו משיח שעבר לא בר עבודה הוא ראינו ראו לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט. ופי' הרב ר' משה פאוברא דכגון [שגלה אח] שחלה כה"ג ואוקמו אחר תחתיו וכיון שעיפש ימים רבים בכה"ג פסחמא אין מעבירין אותו אף כששב או שנתרפא דדוקא באריא קרי שהשני אינו משמש אלא לפי שעה. תחיר בגדים מרובה בגדים קודם למשיח שעבר. כגון שאירע קרי לכה"ג קודם שגנו שמן המשחה ומשחו אחר תחתיו ומת כה"ג ומינו אחר תחתיו ומת כה"ג ומינו אחר תחתיו אחר שגנו שמן המשחה. ומה שלא מינו משוח שעבר (אע"פ) [אפשר] שהאחר נחתכם ומעלה יותר א אפשא ע"פ מלך מינוהו כמו שמצינו שהיו נחמנים עפ"י מלך בבית שני בדבר דמים (ויומא דף ח:) יח. יכמות סא.): **אביא** להו לענין טומאה: סגן ומשוח מלחמה איזו מהן קודם. הך ביעא איתא מהן קודם. הך ביעא איתא בכ"ג ואין (וכתב) [כתוב] שם לענין טומאה. אלא סגן ומשוח מלחמה מאי. ומשום דקאי אמתניתין דה"נ ונזיר שהיו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה ר' אלעזר אומר טמא כה"ג ואל יטמא נזיר ואל יטמא כה"ג. ועלי' קאי הבעי' משוח מלחמה וסגן מאי. אבל הכא מתניתין בקדימה: להחיותו איירי ומשום הכי הוצרך לפרש לענין מאי (והא דלא מבעיא) [ופשיטא] ליה לענין החיותו משוח מלחמה קודם לפי שהוא ראש ערכי מלחמה וחיי ישראל תלוין בו אבל לענין טומאה מספקא ליה אי סגן עדיף לפי שהוא מזומן לשמש תחת כה"ג:

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ז:
נב ב מיי' שם הל' ו:
נג ג מיי' שם הל' ח:
נד ד ה ו ז מיי' שם הלכה ז:
נה ח ט י מיי' שם הל"ט:
נו כ טוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ח כהגה"ה:
נז ל מיי' פ"ט מהל' מתנות עניים הל' טו סמג עשין קסב טוש"ע יו"ד סי' רמב סעיף ח:
נח מ נ מיי' שם שם טוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ח:
נט ס מיי' פ"יב מהל' מעילה הלכה ו סור שו"ע יו"ד סי' רמב סעי' ה ופ' רנב סעי' ה:
ס ע מיי' שם הלכה כ ופ"ה מהל' ת"ת הלכה ו סמג עשין יב טור שו"ע יו"ד סי' רמב סעיף לד ופ' רנב סעי"ט:
סא פ טור שו"ע יו"ד סי' רנב סעי"ט:
סב צ הגל נמי"ר פ"ד מהל' כלי מקדש הלכה יט:
סג ק מי' פ"ג מהל' אבל הלכה ט: סד ר מי' פ"ח מהל' מתנות עניים הלכה ח סמג עשין קסב טור שו"ע יו"ד סי' רנא סעיף ס הגל שם: ש [מיי' שם הל' יח ופ"ד מהל' מלוה מלוה הל' ב טוש"ע יו"ד סי' רמו סעי' טו בהגה]:

מוסף רש"י

והקריב את אשר לחטאת ראשונה. כמשנת הקול כתיב ובחיים ע.), ואת השני. בתריב דהסוא קול כתיב כמסוגה כטוי ומתולא יקעינן כיון דהאי שני עולה מעלת הוא לאמון (ספסחים נפ.), זה בנה אב. הכנן הוא כמה הכמוה אב לגמר לכל חטאות שיקרמו לעולות הבאות עמהן (שם). הלה הכמוה הקדמתו בשביל שם חטאת (ובחיים ע.), וקי"ל ראפי' חטאת העוף כו'. בנמנים בפרק כל המעיר דהאי כנין אב לא מיעכרין אלא בחטאת העוף הבאה עם עולה בהמה כנין יולדת עפעיה שמביאה עולה בהמה והחטאת עוף. שהקריב חטאת לעולה בהמה לחטאת בתיב. בפרקת אלה לך ויהיה אם מעיר הנעיר נעשתה כשגגה וגו' ומביא הפס ופעיר אחד לחטאת ואחר לעולה. לומר שאינו כשאר חטאת חטאת קודמת חי עולה קודמת (ובחיים ע.), כמשפט בתיב. בהחטאת קרא ומנחתו ומנסכו המשמע המשמע כמשפט אחר מקרהו כך אחר עכודתו. ופר כרשא. מביב ושם. והתניא בשוח מלחמה קודם לסגן. דמשמע לכל דבר קודם לו לאיזה עדיף שפי (מיר מז.). מאחר תלמיד חכם קודם בו. לאחות לאמון (ולנכך לאמון (מוסה ד.).

שנמקדש: **איכעיא להו לענין טומאה.** ליטמא למת מלוה סגן ומשוח ומלחמה אי זה מהם קודם: **להחיותו.** הוא קודם לסגן משום דלכהן מלוה לעסוק מלחמה לעזרך מלחמה טפי מסגן: **דכיבש ויכול לחזרן.** אלמא כהן עדיף מלוי: **נכנס גדול אחרון.** כגון: **לא מצא מן קלגה** לכנגון גדולה מזו שיהא עבד לאחיו מכאן שכל עבד הכי הוא בכלל תרוכ"ן: **הכל רוצין לישא גיורת.** שממרגין לישא גיורת מלישא משוחררת: **משוחררת לא גיורת מלישא משוחררת.** [ד]: **ביזה נחוקה שמור.** דקמקס מוסקרת. לשון אחר גיורת בעיא לאיגיורי ומשמרת עצמה לפי שבעבעה להמגייר אבל שפחה אין ביזה לשחרר עצמה ואינה מתמרת עצמה: **מפני מה הכל** [ה] **מושלין בעכברים.** לומר מפני מה נתנה מפלה יתירה לעכברים שנרדפין מדיני תדיר: **אמר להם מפני שסורן רע.** שיצר לבם רע הוא יותר מדאי. מוהו שר שלהם כדאמרי (ב"מ דף נט:) בגר שסורו רע דהיינו יצר הרע שבר שבר אבי אבי תנאי היא מר סבר שעירה עדיפא שכן נתרבתה באליה [ו]עומר קודם לכבש הבא עמו [ז]שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם [ח]זה הכלל דבר הבא בגין ליום קודם לדבר הבא בגין לחם: **מתני'** [ט]האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבדה [י]והאשה קודמת לאיש לכסות [יא]ולהוציא מבית השבי [יב]בזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה: **גמ'** ת"ר היה הוא ואביו ורבו בשבי [יג]הוא קודם לרבו [יד]ורבו קודם לאביו [טו]אמו קודמת לכולם חכם קודם למלך ישראל חכם שמת אין לנו כיוצא בו מלך ישראל שמת כל ישראל ראוים למלכות מלך קודם לכהן גדול שנאמר [יז]ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם [יח] (או מ)עבדי אדוניכם וגו' כהן גדול קודם לנביא שנאמר [יט]ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא הקרנים צדוק לנתן ואומר [כ]שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך וגו' יכול הדיוטות היו ת"ל כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נביא שנאמר [כא]ונתן אליך אות או מופת [כב]משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים מרובה בגדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו משיח שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו עבר מחמת מומו קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לסגן סגן קודם לאמרכל מאי אמרכל אמר רב חסדא אמר כולא אמרכל לגובר גובר קודם לראש משמר ראש משמר קודם לראש בית אב ראש בית אב קודם לכהן הדיוט [כג]איבעיא להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה איזה מהם קודם אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן ת"ש דתניא סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה [כד]מוטב שיטמא משוח מלחמה ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול בכהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו והתניא משוח מלחמה קודם לסגן אמר רבינא כי תניא ההיא להחיותו: **מתני'** [כה]כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר איומתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ: **גמ'** כהן קודם ללוי שנאמר [כו](ו)בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן (להקריב) [להקדישו] קדש (ה)קדשים לוי קודם לישראל שנאמר [כז]בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי [כח](מתוך) וגו' ישראל קודם לממזר שזה מיוחס וזה אינו מיוחס ממזר קודם לנתין זה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה גר קודם לעבד משוחרר זה היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור: אימתי בזמן שכולן שוין כו': מה"מ א"ר אחא ברבי חנינא דאמר קרא [כט]יקרה היא מפנינים [ל]מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים תניא רשב"י אומר בדין הוא שיקדים עבד משוחרר לגר שזה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה אלא זה היה בכלל [לא]ארור וזה לא היה בכלל ארור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי צדוק מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין הכל רצין לישא משוחררת אמר להם זו היתה בכלל ארור וזו לא היתה בכלל ארור דבר אחר זו היתה בחזקת שמור וזו לא היתה בחזקת שמור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מפני מה הכלב מכיר את קונו וחתול אינו מכיר את קונו אמר להם ומה האוכל ממה שעכבר אוכל משכח האוכל עכבר עצמו עאכ"ו שאלו תלמידיו את ר"א מפני מה הכלב [לב]מושלים בעכברים מפני שסורן רע מאי היא רבא אמר אפילו גלימי גייצי רב

לגלח לקרלח מחן וצריכים ברכה למפרע וכשחוזרין צריכי׳ ברכה לכתחלה (כדלמיתא בפסחים קב ·) ע״כ משמע מלשונו דלרב הלחי והרלחב״ל חפ״ש לגרך המוגיח מ״ל לגרך למפרע על מה שלכל שהפסקה שהפסק מגיבה כחילו בירך למפרע · והמרדכי כ״כ בשם ר״מ וגרלה מדברי ג״כ שמ״ל לגרך למפרע על מה שלכל · ושכלי הלקט כתב סברח זו של רבי׳ כלחי בשם ר״מ ולא כתב שלגריך לגרך חלא המוגיח · מגל הרשב״ח כתב על דברי רבינו הלחי גרלה מדברי׳ לגיון שהפסק יגח ידי ברכה למפרע וגריך ל שול ידיו ולגגעם חם ירלה לחגטל עוד דב״ל בגבי חבורה שפקרו רגליהם שצריכים ברכה למפרע וכשחוזרי׳ צריכים ברכה לכתחלה ושוב נתן טעם לדבר דגריך לגפסיק המילתו בברכת הזימון מוכל וברוכי בהדדי מ״מ וגרלתן הדברים עכ״ל הרשב״ח: **ובמיש** רבינו בשם הרמ״ם יש חסרון לשון וכך צריך לכתוב ולדברייהם מין כמן הפסקת סעודה חלא סעודה חחרת היא לגמרי וכך הוא בפסקי הרמ״ם ז״ל: ודעת ה״ר יונה בדין זה כדעת הרמ״ם שחוזרים וגומרים סעודתם בלא ברכה · וכתב עוד וחסי׳ חם נחלך חח״כ שלא לחגטל כלל כין שבשעת ברה״מ היתה כוונתו לחגטל ושלא יגח בברכי׳ זו צריך לחזור ולברך ברה״מ (ומחחר שברי״ הרמ״ם וכה״ג מסכימים לדעת מחת הכי נקטינן (ג) ועוד דכוי בפסק בברכות דרבנן להקל) (כ״ז מיחחר) וז״ל שבלי בלקט אחד מפסקים לשני׳ וכו׳ פירש״י חם נחרו הגמי׳ סעודתן וכו׳ גרלה מכחן שח״ל לחזור ולברך המוגיח בשבת לגחור סעודתו חותו שפסק וכן הורה הר״מ לעשות חפש עד כחן לשוגו וגם בח״מ כחוב שה״ר מבולס כתב על דברי הרלחב״ל דכבוד הרב בחקוחת חוגה: **ולענין** הלכה כיון דהר״י והרמ״ם וכה״ג (ושבלי הלקט והר״ר מבולי) חסכימי׳ לדעת מחת הכי נקטינן ועוד דהוי פסק בברכות דרבנן ולהקל: **כתב** מחי ה״ר יחיאל שחלמיד ת״ח ז״ל בפר״ח שחרב שחתחיל בעובה לך וכו׳ כלומר לפר״י שהוא כפירש״י על המפסיק לשני׳ חוזר דהיינו מחד המפסיק לשנים שהוא צריך להפסיק עד שגמר המברך ברכת הן וחזר זה שהפסיק לשנים וגמר סעודתו להיכן הוא מוזר לברך מחר שיגמור סעודתו ומסיקנא דחוזר למקום שפסק דהיינו לברכת המרן והשתח מיבעיא לה״ר יחיאל בב׳ שהפסיקו לשנים מיך יזמנו על מה שלכלו מחר שיזמנו עם הבשבח כיון שלוגים מוחרים חלא למקום שפסקו דהיינו ברכת המרן והביח הרמ״ם דיחזר ברמ״ם כדין זימון והטעם מגום דשלשה כיון שהם חייבים בזימון נמצא שלוגים מצטרפים עם הי׳ חלא להוכרת חלהיגו בלבד משלי״ב ביחיד דכיון דלמה בר זימון הוא צריך הוא להצטרף עם השנים בכל מיני דמיקרי זימון דהיינו עד סוף ברכת הן לרב ששת ומפילו לפי מה שכתבו התוספות והרמ״ם דטעמח דרב ששת לחו חשוב הסבוב ברכת הן וזימון חלא חשוב הסבוב בברך חיינה ברכה משחבר שיפסיק לחיכלו בשביל ברכה מחת כדי שיהא ביכר מחזמנין עליו מיכא לחיתר דשלחי הכא כיון שהוא מזכיר דלהיגו הלכך מ״ל לבפסיק יותר:

ומה שכתב רבינו ומחי כבר כתבתי שחוזר לרמ״ש ברכת הן ומ״מ לחדגו מדברי לענין ג׳ שחפסיקין וכו׳ כלומר חפ״ש בכתבתי דיחיד המפסיק לשני׳ וחזר ומכל שהוא צריך לחזור לרמ״ש ברכת הן ומ״כ מין בפקוחת בדברי ה״ר יחיאל דבשיטת דשלשה שהפסיקו לי׳ נמי חוזרין לרמ״ש וכ״ש הוא מ״מ מתשובת הרמ״ש מלינו יש בפקוחת לף לדיון והיינו בפקוחת דג׳ המפסיקים לו׳ די שיפסיקו עד שיחמרו נברך לחלהיגו וחינם צריכים להפסיק עד שיגמרו ברכת הן כמו שצריך להפסיק היחיד המפסיק לב׳ לדעת רב ששת שפסק רבינו כמותו:

ראש גדוך מברך חפילו בח בסוף מסקנת דגמרח בפרק ג׳ שחלבו (מו ·): **ומ״ש** ומח רבש ליתן רשות לקטן רשחי כ״כ שם הרחם (שם מו ·) דרב ורבי חיה הוו יתבי בסעודתא קמיה דרבי מ״ל רבי לרב קוש חשי ידך חזויה דקא מרחת חיל בר מחתי עיין בברכת מזונא קחמר לך: וכ״מ

דרכי משה

אכל פרפרת חוזר למקום שפסק: (ג) ובאגור כתוב שכן הורה הר״ם הלכה למעשה: ובא״ז

פרישה

(ו) **שצריכין** ברכה למפרע מגל הכל נפנר בהפסקה שהפסיק מן ברכת המזון למפרע משמשב לחילו בירך למפרע ל״כ הרשב״ל בהדיא:

(ח) **דלדבריהם** יין כמן הפסקת סעודה כתב ר״י וים מסכרון בין בדברי רבינו יכן בירך לגמרה דלדבריהם הין בין הפסקת סעודה חלא סעודה חחרת היא לגמרי וכן היא בפסקי הרמ״ם ז״ל:

(ט) **וגם** מין כמן הפסק הדעת כו׳ הרמב״ם דכ״ל וגם כמן מין הפסק הדעת ור״ל חף שבשתר בקוחה לא הפסק דעתו · ה״ג מלא מיזר וגומר בלא ברכה ·

(י) **שאלתי** בפ״ח ז״ל לפי׳ ר״ל כו׳ בי׳ בבמתם דף מ״ו ע״כ לתמה לכיכן הוא חיבר רבנן מחרי לחיגים בפסק ופי׳ הרי״ם דה״ה לחחר שבנו בפסקיגן בחיתן בכיון שחכלנו חשלו ובעונו חיינו חזור לבחכנן ולחיגר בה״ל בכיון שחכלנו חשלו ובעונו חיינו חזור ולחזור בכיון בחכלנו חשלו ובעונו חיינו בפסק בחרת ורש״ו ור״ל פירשי חיגנו בדרך חמרת דס״ל יחיד המפסיק לגנים בד בוף ברכת הן וחזר ומכל וגמר סעודתו בשבת חח״כ בדרך סיכן חתמיל לברך ובלחרי רבנן דח״כ לבתחיל מרחש חלא בעובה לן כי ברכת הן בבר שמע בשבת שבפסיק לגנים ויגמ בה ר״ח והרמ״ם חמה ע״ו וכתב דיין חפסר ליגר דמר שמור ומכל לח לגברך לחזור בברכת הן יפי׳ בלגנים דבלבון הוא חזור לרמ״ש בו כמי הרי״ם בו דמיירי בשי שבפסיק לגנים ולח חזר ומכל חלא יבח לחזר חמר שבפסיק בד ברכת הבחרן בו ובעבו היה לחזיר ולחגטל ולח מבל הבחרן שבוחר מ״ם רבינו שלמתי בו׳ לפי׳ ר״ל כ׳ הייגו לחמוקי חפי׳ הרי״ם דלדיהבו בשיטת בחרון ומחבלין מחחילין מרחש ולפי״ב הגם דש״ו ס״ל בוה כר״ל ע״ם כחב שבשל לפי׳ ר״ל כ׳ חשוב בלח בסל״ל בהם ר״ל ר״ל בהחלי בעובה בחרון בחיתן בכיון בבחרן בו׳ בבשמיכן בבחרן בחיתן בכיון בבחרן בחיתן בכיון בבחרן בחיתן בכיון

לבדך רשאי והני מילי כשאין שם אורח (א) (ב) אבל אם יש שם אורח הוא מברך אפי׳ אם הוא קטן כדי שיברך לבעל הבית ומה ברכה מברכו יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שלא יבוש ולא יכלם בעה״ב הזה לא בעה״ז ולא בעוה״ב ויצליח בכל נכסיו ויהיו נכסיו מוצלחים וקרובים לעיר ואל ישלוט שטן במעשה ידיו (ג) ואל יזדקר רפניו שום דבר. חטא הרהור ועון מעתה ועד עולם. ואם בע״ה רוצה לוותר על ברכתו ולברך בהמ״ז בעצמו רשאי. גרסי׳ בפ׳ בני העיר ב אמר רבה בב״ח א״ר יוחנן כל ת״ח שמברך לפניו (ד) אפילו כהן גדול עם הארץ אותו ת״ח חייב מיתה בידי שמים שנאמר משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי (ה) אלא משניאי אבל כהן ת״ח צריך רהרהרימו (ו) שנ׳ וקדשתו לכל דבר שבקדושה בגון לפתוח ראשון ולברך ראשון ואם יראה ליתן רשות לישראל לברך רשאי: גרסי׳ בירושל׳ אבר ריב״ל (ז) מיכי לא ברכתי לפני כהן ולא בירך ישראל לפני וריב״ל לוי היה (ח) ויראה לכאורה שיש ללוי דין קדימה לברך לפני ישראל במקום שאין שם כהן והר״מ מרוטנבורק כתב שאין לו דין קדימה והא דקאמר שלא בירך ישראל לפניו מצד גדולתו ולא כצד לויה גרסי׳ בפרק הרואה (נה:) ג׳ דברים מקצרין יכיו של אדם והד מייניהו מי (ו) שנותנים לו לברך ואינו מברך ולא עוד אלא שצריך לחזור אחריו כראמר ליה רב הונא לרבה בריה (ח) הטוף ובריך: אגב אורחיה אפרש שאר ברכות שאינן בתוך הסעודה:

הלכות פירות האילן

רב **על** כל פירות האילן בין אם הם מז׳ המינין או משאר מינין ברכה ראשונה שלהם בורא פרי העץ (א) חוץ מהיין שמברך עליו בפה״ג (ב) (ג) בין הי בין מבושל אבל על הענבים מברכין

ומ״מ כשאין שם אורח אבל אם יש שם אורח מברך כדי שיברך לבע״ב כר״פ ג׳ שאכלו (שם.) וכתב הרא״ש ואפי׳ בע״ב גדול מן האורח כדלא״כן כרבו הא״ל לרב לברך ומיהו אם בע״ב רוצה לוותר ברכתו א יברך לעצמו. וכתוב בספר מ״ת דהא דאורח מברך ר״מ כשהוא קטן בעיני בעה״ב ואם אינו קטן בעל הבית מעניר ממנו הברכה:

ומה ברכה מברכו י״ד מלפני אבינו שבשמים שלא יבוש וכו׳ משוש כר״פ ג׳ שאכלו: **ומ״ש** ואם בע״ב רוצה לוותר וכו׳ כדר כתבתי בסמוך שהוא מדברי הרא״ש:

גרסינן בפ׳ בני העיר (כח.) אחר רבה בר בר חנה כל ת״ח שמברך לפניו וכו׳ כתבו הרי״ף בפ׳ ג׳ שאכלו: **ומ״ש** מכל כהן ת״ח צריך להקדימו שנא׳ וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וכו׳ כפ הניזקין (לט:) וג״ז כתבו הרי״ף בפרק ג׳ שאכלו: **ומ״ש** רבינו ואם יראה ליתן רשות לישראל לברך ראשון כ״כ סמ״ג וז״ל ואם כהן יכול ליתן רשות במקום שאין שם כהן ומקום שאין עם רב כדמוכח בהניזקין: **וכתב** המרדכי בפרק בני העיר נראה דבשעה שם הכהן עם הארץ לפניו דרך חק ותשמע כקולה על זה נאחר כל מצאלי אהבו מות אבל אם החכם נתן רשות לכהן ע״ה לברך ברכת המוציא מו ברכת המזון אין כאן בית מיחוש דהא חכם יכול ליתן רשות אפילו לישראל הפחות ממנו כדאיתא בברכות דר׳ אילע לרב קוש תשי יד וכו׳ וכן כר קפרא נתן רשות לאחד מתלמידיו לברך בפרק כיצד מברכין (לט.): **גרסינן** בירושלמי אמר ריב״ל מיתי לא ברכתי לפני כהן וכו׳ בפ״פ אין עומדין: **ומ״ש** רבינו בשם הר״ם כתבו הכללנו אבל קריאת ההורה נפי׳ כ׳: **כראמר** ליה רב הונא לרבה בריה דבריש (נג:) ופירש״י בשמושיתן בוס של ברכה הוי מחזיר שיתנוהו לך ותברך:

רב עד כל הפירות האילן וכו׳ פשוט בתוספה פרק כיצד מברכין (לה.): **ומ״ש** דעל יין מבושל מברך בפה״ג כ״כ התוס׳ והרא״ש בפרק המוכר פירות (לז.) ודלא כרש״י והרא״ש שכתבו דמברכין עליו שהכל ודעת הר״ן בפרק ע״פ כדעת התוספות והרא״ש וכן הסכים סמ״ק וכתב הר׳ המגיד בפרק כ״ם שכן דעת הרמב״ן והרשב״א וכ״כ המרדכי בפרק כיצד מברכין וכ״כ הגהות מיימון בפ״ח מהלכות ברכות: ורבינו ירוחם כתב שהרמב״ם סובר שמברכין עליו שהכל ואני לא אלאתי שכ״כ דאי משום דבקר דאין מקדשין עליו הרי פיר׳ שהטעם מפני שאינו ראוי לנסך על גבי המזבח וגם ת״ה סימן ל׳ הסכים לדברי התוס׳ והרא״ש וכ״כ בתשובה להרמב״ן סימן ק״ן וכן העלה בשבלי הלקט שמברכין עליו בפה״ג מאחר שמחפרש בירושלמי כן ולא אלינו בתלמוד אלא שיהלוק עליו בזה והבריס של טעם הם. וכן הלכה וכסימן ער״ב כתב רבינו הסברות שם בדין זה. וגם שם כתב יין שנתן לתוכו דבש הילוך מברכין עליו: ודין ברכת שהרי יין כתב רבינו בסימן ר״ד ושם יתבאר ברכת התמד וברכת יין מזוג:

כתוב בא״ח על מרוסי מברך שהכל ופשוט הוא. **כתב** הרשב״א דיין תוסס מברך עליו בפה״ג שהרי אמרו (לו:) סותא אדם אסכול של ענבים ואומר עליו קידוש היום ואין מקדשין אלא על היין: **כתב** הרשב״ן יין שנתערב בו שכר תאנים לא יצא אבל אם יין לבוש דבר עד שיהיה הרוב שכר ולא בטל מיעוט היין ברוב השכר ומברכין עליו שהכל דכל שהוא עיקר ושמו שפילה מברך על העיקר: דין יין חוב כתיס יתבאר בסימן ר״ד ושם שנתנו לתוכם תאנים מה מברכים על היין היולא מהם: ובעובדים

דרכי משה

רא (א) ובא״ו כתב היכא דליכא אורח מי אבצע יברך ולפי דבריו אע״ג דלענין בציעה נמי דינא הכי שהגדול בוצע ס״מ אם נתן הגדול רשות לא׳ לבצוע יברך נ״כ ברכת המזון: ולא

דרישה

נהדיא שבהפסקה שהפסוק ולא ידי ברכה לשברא ס״מ שגם רבינו אחי ס״ל הכי יח״ם רבי׳ הלוי סילבן לברך לשעבר ה״ל כאילו כבר ביון לפרפא מן׳ וקיל

סי׳ רא [ב] **מיכי** לא ברכתי לפני כהן הא שבר נתמאר דת״ה אסור לברכים אבילי ר״ג עם הארץ כתב ספרדי הסיבו דרך חק הקבילה ירוש״ל היה שבנו ולא דרך חק ולא בירך ישראל לפני חק שעיקר לנוי לכבוד לפרן דהוא וכן ת״ח מ״מ הם לא עבו חק שבבנתי ר הגן הם לא רמו לברן לעני

[ג] **וראה** לכאורה שם לנוי דין קדושה לבדן לפני ישראל בשפיר שם כהן יהא לתמריגן אם אין שם כהן נפרד׳ הסבילה וכפ״ם רבינו לפיל סי׳ קל״ט בקריאת התורה שהם בליצור בחני ומנו שם מילוק בהן בנבנה לאסור לתחול ואל הבלען בספרים יכול לתחיל

בפרק הניזקין דרש ר״ב מכי וקדשתו לכל דבר שבקדושה מ׳ ופרש״י יקרשתו בית לקם אלהין וגו׳ קדוש יהיה לך (כבמדת יהכלסקים ריש הקרא נקבי יהם דיש רש״י כ״ת לחם וגו׳ ר״ל. (ו) **שנותנים** לו לברך ואינו מברך מו׳ ולא לה מלכתיב יאמרכך מברכיך ויכתב בפ״ם מברך לבי״ם ולא״ל מי שנותנים לו ס״ת לקרות ואינו קורה יהמעבנע בפני בריבות יסבתן היה לפע״ד ביאר כתיב יאמרכך ויכתב בפ״ם מברך מסכנו רבינו ויבלין מיר בפנטטין. שמשמתי מדקרקיב שיבשמיסה כזה הלשון דשיבו שיין כלבי מעלה הלבלי״ר רקלי׳ על נעל בבית דלפ שעיקר ברכת המזון מתוקן ליתן שכח ואיזהה לבש״ו ולא דקדקו שלא לומר בברכת היחוין נכנן בל כמין שמלבלי מבלו מלי שלא יוכן דר״ל לברך הר״ם ומפ״ם לעיל סי׳ קל״ב מ״ם שלמו לבלה מבלה בית המזון שבפל בית מזון בוס לעריכה וכנר מחרו חיבם מברך כדי עיכיך לבעל הבית יהמיבר ביולה מזו כיום מה שמרמ״ו מלן בל מי שבתיבים לו לברך ואינו מברך ובמקיבה ומברכים ע״מ דעיקר שם ברוך הלי חברכה ר״ם שם״ה נמי נתבשנו הסתבה לימר לשון הסיון הבורה יהם כיון הבורה יחי מנבל הבית (ח) **הטוף** ובריך פירש״י בשמושיתן בוס של ברכה הוי מסור שיתנוהו לך ותברך והיא בסוף מסכת מיר ח״ל הב לקיים בריך וכן ת״ל רב כיבא לבריך ח. ן ובריך לשיבה בל״ל. **הביאה** לשון אחר מן בשבוע ליתן שכר למברך תחלה לכן מ״ל הטוף ובריך בפ״ל ואיין בפ״ר קל״ד ש״ם על גדול הבוצה אחון בתר מן המברך:

סי׳ רב (א) **הוין** מן הוין מו אף ע״ג דבפירות הילדן לוקר מן הוין משום שמברכין ב״כ עליו פרי ובין המקרי פרי ה״ם לגבך עליו בפה״ם וק״ל. (ב) **בין** מי בין מבושל דמברכין עליו הכל״ם בפ ל״מ דף עמ ע״ב. ול״ל יבר״ר מלינוה שמ״ן הקשה הילן אמו מברכין על הוין בכ״ם הא לא מקרי פרי לענין ביכורים דמנינו בפ׳ בכורים והרוטב פרי אתה מבית ולא אתה מבוא משקה הבוא מנגנים ולבכן מנין כ״ל תבוא מלאת אם לא יהוה דקרא הוא מתפעונן ון מפרי ובסתם נמי לא סרבה אלא הבוא עבבים ובדבן אבל חבל ון בעיר לא מלאת לא מקרי פרי ים ליתר בלבלון מבלבלה שבקה ון בבי דתנן במסכת תרומות ומייתי לה בפיה בפוה ובוטבה ון בעבנים ומן בוחיבים ובסתם ולוף פרי פרי מבינוריים שמשקים הבפלים פהם כמיתם הילבלן לענן בפ״ם נמי תשיב פרי ם״ם שהשלוין: (ג) **בין** מי בין מבושל דמברכין עליו ון בפ״ם ובו״ל שבתבו דמברכין עליו ון מבושל שהכל: כל

פרישה

(ב) **אבל** אם יש שם אורח הוא מברך כו׳ וכתיב בספר מוכל מועד ה״מ בשהוא הגון בעיני בעה״ב ואם אינו הגון בעה״ב אפילו ממנו הברכה:

(ג) **ואל** יזדקר לפניו שום דבר כו׳ ס״ת ואל יזדקר לפניו כו׳. (ד) **אפי׳** לכן גדול מיה כו׳ מי׳ המרדכי שהמ״ם מקיים לכבן דרך חוק ותשמע כקולה מכל מורה לתת לו רשות קדי מוסרל.

(ה) **אלא** משניאי כו׳ ול״ל רבינו ומכ מי שגורמים שיאמר מוחבו בשרוטין בני אדם שאפשרים שיבאו בני אדם לת״ה בעיניה ולכן אמרו אפי״ו שיש לו מעלה חמרת שהוא ב״ג בכנר תיבה מדיע ש״ה פדיון פל״ל: (ו) **שנא׳** וקדשתו לכל דבר שבקדושה כו׳ עיין בפירש״י בקידושין שמעיין לה מקולים יכיה לך ולקדשתו דרש בגמרא קדשהו כ״ב שלא יומה ולא יפה גרושה. פשוט בגמרא

(ז) **מיכי** לא ברכתי לפני כהן ולא בירך ישראל לפני וריב״ל לוי היה. ר״ל מלבד מה שמבאר בגמרא דלא בירך ישראל לפני כהן ולא בירך לוי לפני ישראל אם

ה) שאלתי לפי' ר"י כו') ומ"מ למדנו כו' עד כאן לשונו. הדברים תמוהים דכיון דכתב רבינו שכ"כ שצריך לחזור לברכת הזן והיינו אם אכל אחר כך דאלו לא אכל א"צ לחזור להזן וכמ"ש ואם כן גם הר"ר יחיאל מיירי מזה וקשה דהא לפירוש ר"י מיירי והתוספת שהם ר"י כתבו בלא חא"כ ולדי צריך לחזור להזן וכ"כ הרא"ש כמו שהעתיק ב"י. וכ"ל דבעה"ר פלפול זה בין הר"ר יחיאל לחזן הי' הרא"ש סובר גם בלא חא"כ א"צ להזן וחא"כ ס"ל דצריך להזן אם אכל. והעור עצמו תפסר שנסתפק בפירוש דברי אחיו וע"ז כתב ואני כתבתי שצריך להזן אם אכל ואם כן עכ"פ יש מ"מ מדברי אחיו עם אחיו זה דאף לדידן דצריך לחזור להזן אם אכל ואם לא אכל די בברכת המזון מכל מקום ג' שמפסיקין ואחרין לאכול צריכין לחזר בברך שאכלנו כו'. כי היה להם היתר אחר שאחרו אלקינו דבזה יצאו ידי חיוב י' וא"ח חזרו לחיוב ג' נמה שאכלו אח"כ) והוא הדין אם לא אכלו ולא סגי כאן בברכ' המזון אלא לברך כן ברא' לי פשוט לדעת רבינו הטור. אבל לענינות דעתי נראה מאד

ד) תמוה דב"ר זה בענין ג' שמפסיקין מ' כי לפי עניות דעתי נראה דאותר להם לברך בפני עצמו בג' בזימון ולא אמרו חיוב אלא לאחר אלא דאין בג' שאכלו בחחד מיינים לזמן. דהא אפילו אם רצה אחד לבאור סעודתי ובנהת אינו אלא יתתין על הזימון מה שאין כן בעשר לענין הזכרת השם לא אחרו בזה חיובים לזמן אלא דאינו רשאי לאכל דהיינו ודאי כל זמן שהם יושבים יחד בשעת גוור סעודה הוים רשאים לאכל ולבטל הזכרת השם אבל לא אם ירצו לבאור סעודתם קודם חבירהם ורואים בזה מפי ג' שאכלו ד' כ' אחר בצא כי אכלנו בי ר"ג מברכין ג' ג'. וברכינו ולברכו עשרה עשרה שמע ר"ג ואיקפד כו'. ואי הוה איסור גוור ליאכל ולבטל הזכרת השם ודאי לא מהני כאן מה לאיקפד ר"ג דאמרו חשם זו לבטל זימון ג'. וכי תימא הכי ממי ומעשה שהי' כך היה בי' והוא הדין בג' זה אינו דהא הטור סימן ק"ג כתב לדיי אם היתה חבורה גדולי כו' ואינם רשאי ליאכל לחבורו' של י' כו' יכולים ליאכל לחבורות של ג' ג'. והיה לו לומר דבוותא עפי שאם יש חשם זה דקפידת בעל הבית בזימון של ג' יכולים ליאכל לאחד אחד. אלא ודאי דהא אינו מוחר מפני קפידת בעל הבית וא"כ דוקא בי' מהני חשם זה כיון דאינו בכלל חיובים לזמן כמו בג' אלא בכלל אינם רשאים ליאכל דהיינו אם בא זמן ברכת המזון והם ביחד אבל לא בזמן שג' רוצים להקדים עצמן לאחה צורך ודאי הרשות בידם לברך בג'. ובז הדב לא הבינו דברי הטור אלו בשלמן ערוך. משמע שלא הי' לו בירור בדברי אלו כן בדא' לענית דעתי: (ד) בלא ברכה בתחלה. מעשה דהא אינם ממקומם ואין כאן הפסק הדעת כן כתב הטור:

ואם

ביאורי הגר"א

קמ"ב: (ד) וחזר כו'. מדלאחר מפסיק מ' אחחר לסעודתו. הרא"ש ודלא כהרמב"ן וליד ל"ד נפרק כיסוי הדם ומחי ובדוכי כו' ועתוס' שם:

רא (א) אפי' אם כו'. הרא"ש מעובדא דר"ח ורב וזה שלא כדברי התוס' וכנ"ל ואם רצה כו' וע"מ דאיה לדין הכל ממ"ש ל"ט מ' נתן נר קפדת כו' וכ"כ המרדכי בפ"ד דמגילה ועפ"ב: (ב) ומה ברכה כו'. נמרא שם: (ג) ואם בעה"ב כו'. כ"ל דהטעם כדי כו': (ד) דרך חוק כו'. דהא בלא"ה יכול לכבד הפקות מחנו כמ"ל ס"ח. מרדכי שם: (ה) אבל כהן כו'. עתוס' שם ועיל סי' קפ"ו:

אבן העזר

מהם יחד ובא בזימון ואכל כזית עמהם מצטרף עמהם לזימון. ולי"ד לת"ש סי' קנ"ג ס"ה דאפילו אכלו אח"כ יחד אין מזמנין אלא הם דבפטרו מהזימון אבר נתחייבו תחלת סעודתן. אבל כאן לא נפטרו אלא דברי זימון מעייבו והוי כאלו אכלו מתחלה כ"א בפני עצמו וכיון שאח"כ אכלו יחד הבי אכל כזית לבדיהם בנטרפו. לפ"ז לפי' אם הבי בירכו לבדיהם ואכלו להם הבי בשלמו ואכלו יחד ובא אליהם ואכל כזית פת עמהם מצטרפין לזימון וק"ו בנ"ד דבייבי שני הטעמים:

עטרת זקנים

רא ז) וכמי מלי בשאין שם כו' וי"ל הכא דאיכא אדרה מי שבנם יברך אז ואע"ג דנשמע בנעי מי דיאת הכי שבגדול בנם מ"מ אם אם נתן הגדול רשות לו לבנות יברך נ"כ בהמ"ז; ב) לא יקדים כו' חיל אחלמוד מי בני אפילו אחר דגם בניה אר"י כל חיים שחברך לבנין אחילו כיב מ"ה ח"ב אבאחר שבאלו אחבו אות לית שבאלו אלא אבאלו ואבאר"ש שבורשים לבני אדם בשבאותם שאומרים לו נחת רוח בעוני כיון שרואתי חיה שכל לפני ביה לו ב לברב מי אחר דבראם כאלו הברכם אינה כדאי שיהיה הוא שאברך אבני תפילותו של אינה שהוא רוצה לברך אבאלו בשם אבהרכם אבילו כיב אינה לון לבקדישו אבל כהן חיה אבנים לבקדישו הייבו כשהוא שהם לחיים שבראל אבל אם אם בהכן חיה אינו שום לחיה שבראל. לחי עוב אחיבות הבילות לבקדישו כן אבאבו אחבו; ט) בני הבעד בני שבבני דבי בבירי ואחה בם בחוך לבאחבבו בחדבות אלו שבנבלים בשות אבן לבבן לבני ישראל (סוד בשם שבראש ודשבבונו).

בין

ט) ברכות ל"ז ב) תוספות שבועות דבר ורי חיים שם ג) שם ל"ז ד) ראש"ש שם ס) שבלא כ"ח ו) ברכות שם:

נתיב חיים

רא נמיה בסקיד. ובדרך עיון דבנו"ין אחרי בהדי דאלוריתא ס"ח. כיב לי לבאיא דבא דבריי דרבי שלום דאלרייתא סיח בקי לאיבן אחרלי דבקבא אבבא אבא בבבא ואבא דלי לאיד אבבבו. אלי בדיב בלא ח בבדיב דבבי שלום לבי אבבא אחר כבן לבבבאבו ולבי ישראל אבבי דבבי שלום אבל לאיד אבבבו לכל דבר בבבן אייב לאחר כן לבבבאבו אבבי דבבי שלום ובי בירושלמי דאבייבתי דאלאבלבי בזה בי אבבבאבתא אבו לא ובלבבבאבו דבבן אבל בבבן ובבבבבבבן לבבבבבן בבבבבבן בבבבבבן ב

ראה) כתב ג"כ כן וכ"כ בספרי סי: ה מקצר ימיו. דכתיב ואברכה מברכיך והמקלל אקלל מ"ש מברך לבעל הבית (רש"י) ואיכ דוקא באורח הדברים אחורים וכנס בהמ"ש: ו כוס של ברכה. בסוף מזיר פירש"י דקאי אכוס של ברכת זימון תשוס דיומהרין ליתן שכר למברך קודם להשונה אמן. ומ"ש שיהא שון בשכר וכ"מ דעת הטור מדכתב כלן ולע"ע דבר"ל סימן כ"ח בסק דגדול העונה אמן יותר מן המברך. וגמ' אמרינן תנאי היא ולע"ל דהתם הג"ה היא ואינו מדברי העיר כמ"ש הרב"ש סי. ואע"ג דבח"מ סי' ש"ש בסק רמ"ל כדברי לענין מילה י"ל דת"ח הדין אינה דאם קדמיה אחר שפטור תלבלם דעל כל פנים העונה אמן מקבל שכר כתו המברך אע"פ שמתהרין לברך בגדול זה אינו חייב לבלם דהא לא אפסדיה מידי אחר כך מצאתי שכ"כ בש"כ בח"מ סוף סימן שפ"ב ועיין שם כמה דיוקים.

רב א נורא. [1] ולא הנורא (כ"ה): ב מבושל. ואע"ג דלענין יין נסך לא מתסיר: ג [2] נשכר. תאנים (ש"כ) דעתו דהרש"ן דוקא נקט שכר תאנים [3] דאינו מפסיד טעם היין אבל אחר מקרון מיד כשנתערב נהן כל כך עד שנפסד טעם היין ומברכין שהכל ועמ"ש סי' ר"ד ס"ה וסי' ד נפה"ת. הכל דבר שנבל על האילן [4] ואינו עיקר הפרי בורא הפרי האדמה ועניו"ש ס"ה ועבנ"ר סי' ו"ד דביינהם הוי הענבים גדולים אבל עכשיו פול גדול מענבה ואפשר דה"ה פול הלבן ה אחר ואם אתקן על ידי האור [5] מברך שהכל (ל"ח) עש"ג וסי"ד: ו וי"ח כו'. והבד"ה כתב דאין ללמוד זה מגזיעת דהרי חרובין אחר שיבשו מרין הם ואין ראוים לאכילה לכן (אין) ומברכין עליהם בורא פרי העץ וכן נראה דעת הרי"ק והרמב"ם ורי"ן. ולי נראה דלא יהא אלא ספק ורחוי לברך בורא פרי האדמה. ז שהכל ל"ש הרשב"א לגיטתיה אזיל דס"ל נרעינין לאו פרי מינהו

רב (ד) ואם הרוב שכר כו'. משמע דלא אזלי אחר טעמי אלא אחר הרוב וק"ל מ"ש מחלה דאיתא בי"ד סימן שכ"ד העושה עיסה מהיטה ואורז אם יש טעם דגן מיינת בחלי אלא על פי ברובא אורז והכי מיי יבדק על יחד שנהנה מטעם יין ומה מהני רוב שכר ואין לאחר דבגן סוף מה' חוזיים שם להם מעלה יתירה כדאיתא ריש כ"ח לא אזלי נהו בתר רובא דאם כן ל"ל טעם הא לענין בורא אמיי מזונות איתא ריש ר"ח אפילו אם עירב עמהם דבר הרבה כו' מחלה דלא אזלינן בתר טעמא אלא בראש לי דשם יש מין חיוב ואין פטור ואין כח בפטור לפטור חת החיוב ומה שאין כן כאן שם חיוב ברכה לשכר ומ חיוב ברכה ליין ע"כ אזלי בתר העיקר כדק"ל כל שהוא עיקר ועתו טפילה חברך על העיקר ופוטר הטפיל' ומטעם זה בכל תבשיל שניתנו בו שומן אפילו הרבה מ"מ אין מברכין על השומן הע"ג דיהיה טעמא הרבה

ג [1]) מי שנותנין לו לברך ואינו מברך ה מקצרים ימיו:
ד [2]) צריך לחזור שיתנו לו ן כוס של ברכה לברך:

רב דיני ברכת פירות האילן.

ובו יח סעיפים:

א [1]) **על כל פירות האילן מברך בתחלה א בורא פרי העץ חוץ מהיין שמברך עליו בורא פרי הגפן א) [2]) בין חי (א) בין ב מבושל בין שהוא עשוי קונדיטון (ב) דהיינו שנותנין בו דבש וסלפלין:**

הגה (ג) ואם נתערב יין ג בשכר אזלינן אחר הרוב אם הרוב יין מברך בפה"ג (ד) ואם רוב שכר מברך שהכל (נ"י בשם התשב"ץ):

ב (ד) [3]) **הבוסר כל זמן שלא הגיע לכפול הלבן מברך עליו ר בפה"א ומשהוא כפול הלבן ואילך מברך עריו בורא פרי העץ (ה) ומתוך שלא נידע לנו שיעור פול הלבן [4]) ⊙ לעולם מברך בפה"א עד שיהיה גדול ביותר [5]) ושאר כל האילן משוציא פרי מברכין עליו בפה"ע (ו) [6]) ובלבד שלא יהא ה מר או עפוץ ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפילו ע"י הדחק דאז אין מברכין עליו בלל:**

הגה ן (ז) [7]) וי"ח דעל הרוחין אינו מברך בפה"ע עד שיראה בשם כמין שרשראות של חרוזין וכן נחתים עד שיגדל הקן סניגס וקודם לכן מברך בפה"ל וכן עיקר: (עור)

ג [8]) **ורעיני פירות אם הם מתוקים מברך עליהם ⊙ בורא פרי העץ (ח) ואם הם מרים אינו מברך עליהם בלל [9]) ואם מתקן על ידי האור מברך עליהם ן שהכל:**

שמן

רב דיני ברכת פירות האילן.

ובו יח סעיפים:

א [1]) **על כל פירות האילן מברך בתחלה א בורא פרי העץ חוץ מהיין שמברך עליו בורא פרי הגפן א) [2]) בין חי (א) בין ב מבושל בין שהוא עשוי קונדיטון (ב) דהיינו שנותנין בו דבש וסלפלין:**

הגה (ג) ואם נתערב יין ג בשכר אזלינן אחר הרוב אם הרוב יין מברך בפה"ג (ד) ואם רוב שכר מברך שהכל (נ"י בשם התשב"ץ):

ב (ד) [3]) **הבוסר כל זמן שלא הגיע לכפול הלבן מברך עליו ר בפה"א ומשהוא כפול הלבן ואילך מברך עריו בורא פרי העץ (ה) ומתוך שלא נידע לנו שיעור פול הלבן [4]) ⊙ לעולם מברך בפה"א עד שיהיה גדול ביותר [5]) ושאר כל האילן משוציא פרי מברכין עליו בפה"ע (ו) [6]) ובלבד שלא יהא ה מר או עפוץ ביותר עד שאינו ראוי לאכילה אפילו ע"י הדחק דאז אין מברכין עליו בלל:**

הגה ן (ז) [7]) וי"ח דעל הרוחין אינו מברך בפה"ע עד שיראה בשם כמין שרשראות של חרוזין וכן נחתים עד שיגדל הקן סניגס וקודם לכן מברך בפה"ל וכן עיקר: (עור)

ג [8]) **ורעיני פירות אם הם מתוקים מברך עליהם ⊙ בורא פרי העץ (ח) ואם הם מרים אינו מברך עליהם בלל [9]) ואם מתקן על ידי האור מברך עליהם ן שהכל:**

שמן

חידושי רע"ק

רב סעי' ב' לעולם מברך בפה"ת. ע' לקמן סי' ר' נאהע"ז ולענין פרי האדמה עיין מג"א סי' ר"ד סק"ז:

באהע"ז ד"ה בסימן רב ואני אקטן: ע' בס' גן אתלך אות ל'. **סעי' ג' בפה"ע.** אתגן עוחר פסק בפה"ת ובתשובת פנים מאירות ס"ת סי' ה' ובפר"ח כ' לברך שהכל ולא ידעתי למה:

ביאורי הגר"א

רב (א) בין כו' ירוכלמי פרק בתרא דפסחים ובשקלים ובפ"ת דתענית וקונדיטון יין בתור הוא ויונתן בן ידי ד כוסות וחקדשין עליו יע' תוס' דפ"ב ס"ק ל' ד"ה אלייתא כו' ובפסחים ק"ט ב' ד"ה אתרנעא כו ועמ' ב בסי' רע"ב סי"ח (ב) דהיינו כו. כתב בפסיקתא פרשה יתרו בפרשה בחדש השלישי: (ג) ואם נתערב כו' מתניתין מ"ד ל' כל שהוא עיקר כו ועפ"י ר"ד סי"ב אבל לא נראה דסא ק"ל כל חמרא דלא דאתי עליה תלת מיא לאו חמרא הוא והרי הוא רוב מים ואפ"ה מברכין בפה"ג אלייתא דלא אזלינן בתר אחר רובו ומתתניתין אין ראיה דמתניתין לא איירי כלל בנתערב אלא שאוכל כ"א בפ"ע ואינו אוכל הטפל אלא בבשל העיקר (ד) הבוסר כו'. ספ"ז דכלאים מלימתי תבואה כו' ובעמ"ג דעירובין כ"ה ב ועתוס' בברכות ל"ו ב ד"ה שיעורו כו וכתבש לעיחרא דאיינעות כו ר"ע ס"ל כרי' כו' ובשאר כו'. (ה) ומתוך כו'. כתב"ש מ' ל' בירך על פירות כו'. הרא"ש וע' תוס' שם ד"ה ר"ו כו' ובעפ"ת בהגה"ה (ו) ובלבד כו'. כתב"ש בפלפלי חגבגלות. (ז) וי"ח כו'. זס ובה"ת כו' אבל הרא"ש כ' וכל האילן משוציאה וכו' בד"ה הטעם דאין ללמוד לענין זה משגיעת לענין ברכה דהא הרוחין אף משיבשו הרי הם בשיבשו ובראה שגם הרא"ש סל כן בחיבור ומשיבשו אלא דלא הזכיר רק שאחר אילנות כיון דנרי נ"ה ועדיין שהא קודם שיעורא דמשיבשו ובראה שגם הרא"ש סל כן בחיבור ומשיבשו אלא דלא הזכיר רק שאחר אילנות כיון דנרי נ"ה ואחר האילנות משוציאה ע"פ בראש ס"ה אבל מיא על עיקר הדין דיוה ענין זה לגזיעת דהא אפילו בגזיעת אסור לאכול עד שיעשה אוכל דהיינו שיגוא לעונת התבשלות דאז הוי פרי אבל בגזיעת אינו אלא בפרי ויותר נראה שאלו בזמן היוה מיעשר הרבי פרי אף לענין ברכה: נרעיני כו'. עתו' שם ד"ה קליפי כו' (ח) ואם כו' הרא"ש שם וכבל אבל הרשב"א מולק על תוס' וכ אדרבה לא חשיבי פירי מד"הוערך לרבות מלאת הטבל כמו קליפין וכ ואתרעינן יורים לא מברך כלל ולאו מדעתא דיהיו בעלי להו אלא מתקן כו' כמ"ש בס"ג ע"ש הרבינו דעת התוס' והרשב"א ועמ"ל ולאי דמ"ש ואם מתקן כו' הוא דעת הרשב"א דבלע על התוס' והעיקר נראה כדעת הרשב"א דכן

עטרת זקנים

רב א) בין חי בין מבושל כו' מאמר כל מאתרוגים פסקו לגרב בפסיג על יין מבושל ומיין בנבי ואתיב שהא תוספ עדיין אמים מברך עליו בפסיג (נ"י בשם הרשב"א ומהרדב"ז)

ואם

דהגרעינין מותרין בגרעי ע"ש ולו כדברים דהוי גרעינין פירי אחתי מיתר גרעיני אלא ודאי מבואר דלאו פרי הוא וכ"כ הט"ז ובס"ד בי ד סי' רי"ד דהאילו שנין ערלה לגרעי דגערלה כתוב את הטבל לפרין הו כ ל ראיה דלאו פרי הוא לענין ערלה הבא תמן פ' שני דעוקצין כל הגרעינין אין מזגרכין לטומאת אוכלין ובסק כן הרמב"ם פיה בטומאת אוכלין ומי' שם הרמב"ם בטומאה לאכילה ובשם דראוין לאכילה אבל אין מזגרכין ובגמ' דמ"ש כי כיצד מברכין דק' ל ז הוכיח שם ודבן של ריחון אין מזגרכ לאוכלין ע"כ לאו פרי הוא לענין ערלה ע"ש הרי בחדר הגרעינין לאו פרי הוא לערלה. וכל דלאו פרי הוא לערלה ע"כ ברכתו בפה"ת מדברי יהודה דאחר דקרייסין פטור מערלה ודתמיי דחבורד על קרייסין בפה"ע וכו' וכן אחר שם מדלערלה לאו פרי הוא כו' ע"ש דק' לא. וחו תמן פ' בתרא דתרומות הגרעינין תרומה מוקדמין לגרים ואוקמי ר' יוחנן בירושלמי בגרעינין הראוין לאכילה ואי פירי מיהו הוים חייבין בתרומה כמו שאר פירות ועי"כ דגרי הגאונים ובשיע אלע. **ספק** הש"ע בענבים מחוך אלא מודע לו שיעורו לעולם צריך לברך על הענבים בפה"ת וכן ספק הב"ח ובלע"ד דירא שיוים לא יאכל ענבים אלא תוך שעורה כיון דאנו מברכין עליהם מספק בפה"ת ע כ זמא בתר הפרי וצריך לברך אחריו מעין ג' והיה לה חמא דין אוכל דבן קי כו'. והגרעינין שאינם דספק ש"ע סי' ר ח סיד אלא לאכלו אלא תוך הטעודה ע"ש הה כל פשוט דאף התולקים שם מודין כאן ע"ש. **עוד** שם בש"ע גרעינין החדרים ותתקן בתור מברך עליהם שהכל ע"ל. וכתב מ"ת ל"ע דהרשב"א לשטתו דגרעינין לאו פרי הוא. אבל אבן דקי"ל דפרי הוא ברכתו בפה"ע עכ"ל ולק ח דלפי דברי תקפה שנוסה מאי אמא מוזרדין דקילין דלאו עיקר פרי מינהו ואין מאכל מתי מי כמ"ש ב"י סי' ר"ד. ואפ"ה כשיתבשלין אותו בדבש קילין דברכתן בפה ח. ולא"כ אני נרעיני שמתקן ע"י האור דלאו עיקר פרי מינהו לברך עליהם דגרעינין הם מרים ולא נהנה מהם אלא ע"כ הי"ן כיון דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי כלל כו'. ועי"כ טעם זה לא איכ לאכילה דגרעינין הם מרים ולא נהנה מהם אלא ע"כ הי"ן כיון דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי כלל אפילו מתקן ע"י אור ברכתו שהכל ע"ש ברשב"א הביאו בי. וכיון שכן אבל לדיון דפרי נאור הוא כיון דלא נטעי אינשי אדעתא דהכי כלל לכן ברכתן שהכל וכן כתב הרשב"א הביאו בית יוסף סימן זה בני פלפלי דעיבתא דברכתן הראויה לה נורי פרי העץ וכיון דרוגן לא נטעי ע"ד שיתיבשו

בסימן רב

ס"ג בסק ס"ע בגרעיני פירות מברך עליהם בפה"ע כן הוא דעת רי"ז בהגו ו ליקי תקריב בערלה ורשב"א בעור מולק על זה דהא דתייב בערלה דשום את הטבל לפרין ע"ש והסכמת הפוסקים כרי' ⊙ ואני הקטן מתמהי על הגאוני' המנות' בסי' דמתני' דפ"ק דערלי

אבן העזר

בסימן רב ס"ג בסק ס"ע בגרעיני פירות מברך עליהם בפה"ע כן הוא דעת רי"ז בהגו ו ליקי תקריב בערלה ורשב"א בעור מולק על זה דהא דתייב בערלה דשום את הטבל לפרין ע"ש והסכמת הפוסקים כרי' ⊙ ואני הקטן מתמהי על הגאוני' המנות' בסי' דמתני' דפ"ק דערלי

נתיב חיים

* מ"ת סקיג. ראיה מפסיד טעם היין כנ"ל

[1]) שם סקיא דהרי חרוזין אחר שנרשו פרים הן ואין ראוין לאכילה ולכן מברכין עליהם בפה"ע כנ"ל

רבושי שרד

[1]) **רב** מ"ת סקיח ולא הנורא ע"ן מ"ח סי' קפיג ס"ח

[2]) שם סקיג בש"ר תאנים כיה ב"מקור הדין בהגה"מ ורמ"ח שהשיטו סל עלון דוקא. ומשיך הגיה בגליון תינת תאנים סל דדוקא אחר שנשם דאחר שנקרון מפכיר ן הטעם וכהגליון בסי' ר"ד לענין עיס חם ים שה אלקים אעיב שנרבש טעם יין ליון טעם נאור ונבל הא כל שקשה אזלינן בתר כחו ולקבל ולהפסיד טעם הין ואעיב שנרבש אינו בטם נאור ואינהב קונה ת סעיז סקיח

[3]) (שכ) דאינו מפסיד טעם היין אבל אחר שקרון כנ"ל.

[4]) שם סקיד. ולאו עיקר ספרי דלא נעני אדעתא לאכול הכר נקטעותן שלאיכ בשקדי המרים

[5]) מ"ת סקיב

[6]) שם סקיה מברך שהכל דלא נטעי אדעתא דסכי אעיב שמתקן ע"י האור מברך רק שהכל כמבושל בפיג

וס"ד

[7]) סנב סיג וי"ח דעל הרוחין בשמע לי לרמ"ל דהאמני שהמים זה סל בנהרינן ואתי מי מעיולתו אעיס סניא לגנתי דרוקי בש"ר ורבינו כו' ולא דחה רש"ל ספר בדק הבית שכ. בסיקן דחרוחין אשרשרו אעיב שיהכל בנהם בנעיות ונתבנ פרי לאכלן בגעיות אע"פ אין ללמוד לענין ברכם שהרי אנו רואין חרוחין אף שנרשרו ערים סם ולכן מחם כאן בגע"ש כל בה לגות מעיולתו ובלבד שלא יהי' מר כו' מאלם בכלל נם מרוחין חתים וכל הדברים שנברכין בהם אמר רמ"ל לאכלם ונטע לי אדעתא דהכי אז מברכין הבן וכל זמן שהא סבק מברכין בפה"ת וכן נחרוחין אף כ"ש בגרשרו זמן כונת האיה סקיז

[8]) שם סיג. גרעיני הפירות כו'. דעטי הבם נם אדעתא דגרעינין זה דעת הרא"ש דבבל הבל הרשב"א נטר אולק וסל דלא נטעי אדעתא דגרעינין נם חנין דבר המ"ל סקיז וכשן שכתבתי לות ד'

אנא הואי במניינא דרבי. בתוספתא מקין מנין שמתנו שכל הקודם ליקח זכה: **ומינאי דידי מנו ברישא.** ממני שאלו תחלה בשורה כשהיינו יושבין מה דעתי נוטה. והוא היה בינוני לא מן הגדולים ולא מן הקטנים ואני שמעתי שקטן שבהם היה: **מחיילין מן הגדול.** אם רוב מטתאין אז רוב מטהרין: **מן הגד.** מן הקטנים ולא מן הגדול שלא ילמד תוכה והשאר נכנעין מפניו שלא לחלוק עליו משום לא תענה על רב (שמות כג) ובדיני נפשות מוקמינן להאי קרא בס"ק דסנהדרין (דף ב.) לא כהטייתך לטובה כו' ולא ילמדו זכות: **דבולהו מנייניהו מן הגד מחיילין.** משום לא תענה על ריב וכתיב אסר לא יו"ד ודרשין לא תענה על רב לא תחלוק על מופלא שבדיין ולא מוקמינ ליה לריש דקרא בדיני נפשות ומע"ג דסיפיה דקרא לא מיתוקם אלא בדיני נפשות: **וולס: במקום אחד.** שהרא תורתן וגדולתן של ישראל במקום אחד שאין בישראל גדול בתורה ובעושר כמותו: **והא הוה אלעזר.** ימיד לאחר שנפטר יהושע: **והא הוה פנחס.** לאחר אלעזר תורה וגדולה שהיה כהן גדול אחר אביו: **הוו וקיים.** שקבלו מיהושע והאריכו ימים אחריו דכתיב (יהושע כד) אשר האריכו ימים אחרי יהושע: **שאול.** גדול בתורה היה אלא שלא לימד לאחרים דאמרי' בעיבורין (דף נג.) שאול לא גלי מסכתא לחכי כתיב ביה בכל אשר יפנה ירשיע: **והא נח נפשיה.** דשמואל קודם שאול: **דולהו שני.** משעמד בגדולה תהא תורה וגדולה במקום אחד וזה בתחילת גדולתו לא ימיד היה בתורה: **עירא היאירי.** גדול בתורה היה דאמרינן במו"ק (דף מז:) דהוה מתני להו לרבנן על גבי כליס וכתובות: **חזקיה.** מלך יהודה גדול בתורה היה דאמרינן בחלק (סנהדרין דף לד:): **שבנא.** גדול בתורה היה דאמרינן בסנהדרין (כו.) שבנא הוה דרש ביעוסא בתלמיד ריבוותא וחזקיה בחד מרי ריבוותא: **והא איקניו.** סנחריב הרגו דאמרינן בזה בורר (שם): **מתני' רומז וגרמז.** מה שהוא רומז: קיים ומה שרומזין לו והוא מתרלה קיים: רמיזה בידיו ובראשו: קפילה עקימת שפתים שלא קפלה פיה (שיר ה) ואינו סימן ניכר כרמיזה: **כמטלטלין.**

אנא הואי במניינא דבי רבי. לקמני הוקיע ר"ל ומתני שאם שהתה כפני מיקריקין שיש עשר מדש כו' ואמר רב אחא הוה בההוא מניינא ומינאי דידי הוא דאתחילו כרישא (סנהדרין לז.). **והטהרות והטומאות.** אם כא אדם לישאל על דבר טהרות, מתחילין מן הגדול. שואלין תחלה לגדול שבריינים מה הוא אומר בדבר (שם לב.). **דדיני נפשות מתחילין מן הצד.** מן הקטנים, שאם יחייבנו הגדול ולא יכלו לאוקיר על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול, רב כתיב בלא יו"ד (שם). מן

דבולהו מנייניהו מן הצד הוו מתחלי. פי' בקונטרס דמוקי לה לא תענה על ריב בכל דבר ואין נראה דלא מיסתבר דפליג אמתניתין דסנהדרין (דף לב.) דאיתמי אלא משום עניה שלא להרלות עצמו גדול היה שוקה: **והא** הוה הונא בר נתן, תורה וגדולה היתה בו כלתמרינן במו"ק (דף כח.) דקא דחקא רגלי דהונא בר נתן ואמר כפ' ג' דזבחים (דף יט.) דאיקיים ביה והיו עלכיס אומנין א:

אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת. ומדלא קאמר נמי אחת מתנה מטלטלין יב) ואחת קרקעות נראה דוקא במטלטלין דאיירי בהו קאמר והא דאמרי' במי שמת (ב"ב דף קה:): גבי פחות מכן כ' דאין מוכר בנכסי אביו ומתנתו מתנה במקרקעי המת בגדול שהוא בן י"ג שנים ויום אחד אלא דלא היה בן עשריס:

אנא הואי במניינא דבי רבי ומינאי דידי מנו ברישא והאנן תנן [6] **דיני ממונות והטהרות והטומאות מתחילין מן הגדול ודיני נפשות מתחילין מן הצד אמר רבה בריה דרבא ואיתימא ר' הילל בריה דר' וולס שאני מנינא דבי רבי דבולהו מנייניהו מן הצד הוו מתחילין** [7] **ואמר רבה בריה דרבא ואיתימא רבי הילל בריה דרבי וולס מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא הא הוה יהושע הוה אלעזר** [8] **הא הוה אלעזר הוה פנחס והא הוה פנחס הוו זקנים הא הוה שאול הוה שמואל והא נח נפשיה כולהו שני קאמרינן והא הוה דוד הוה עירא היאירי והא נח נפשיה כולהו שני בעינן הא הוה שלמה הוה שמעי בן גרא והא קטליה כולהו שני קאמרינן הא הוה חזקיה הוה שבנא הא איקטיל כולהו שני קאמרינן והא הוה עזרא הוה נחמיה בן חכליה** [9] **אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר מימות רבי ועד רב אשי לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד ולא והא הוה הונא בר נתן שאני הונא בר נתן דמיכף הוה כייף ליה לרב אשי: מתני'** [10] **חרש רומז וגרמז ובן בתירא אומר קופץ ונקפץ** [11] **במטלטלין** [12] **הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: גמ' א"ר נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בגיטין הכל ברמיזה פשיטא במטלטלין תנן מהו דתימא אף במטלטלין קמ"ל איכא דאמרי א"ר נחמן כמחלוקת במטלטלין כך מחלוקת בגיטין והאנן במטלטלין תנן אימא אף במטלטלין: הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין: ועד כמה מחוי רב יהודה** [13] **לרב יצחק בריה יכבר שית כבר שב רב כהנא אמר כבר שב כבר תמני במתניתא תנא כבר תשע כבר עשר ולא פליגי** [14] **כל חד וחד לפי חורפיה וטעמא מאי א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן** [15] **משום כדי חייו** [16] **ויאמר לאשר על המלתחה הוצא לבוש לכל עובדי הבעל מאי מלתחה א"ר אבא בר יעקב א"ר יוחנן דבר הנמלל ונמתח כי אתא רב דימי א"ר יוחנן שיגר לו** [17] **בוגיים בן גוגיים לרבי סיבני וחומס סלסלה ומלמלא סיבני וחומס כאמגוזא ופלגיה דאמגוזא סלסלה ומלמלא כפיסתקא ופלגי דפיסתקא מאי מלמלא דבר הנמלל ונמתח וטעותן עד כמה א"ר יונה א"ר זירא** [18] **עד שתות כגדול בעי אביי מתנתו מאי רב יימר אמר אין מתנתו מתנה מר בר רב אשי אמר מתנתו מתנה** [19] **אפכוה ושדרוה לקמיה דרב מרדכי א"ל זילו אמרו לבר מר לאו הכי הוה עובדא כי הוה קאי מר חד כרעיה אארעא וחד כרעיה אדרגא ואמרנא ליה מתנתו מאי ואמר לן מתנתו מתנה אחת מתנת שביב מרע ואחת מתנת בריא אחת מתנה מרובה ואחת מתנה מועטת: מתני'** [20] **אלו דברים שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום** [21] **מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום**

בור

אנא הואי במניינא דבי רבי. לקמני הוקיע ר"ל ומתני שאם שהתה כפני מיקריקין שיש עשר מדש כו' ואמר רב אחא הוה בההוא מניינא ומינאי דידי הוא דאתחילו כרישא (סנהדרין לז.). **והטהרות והטומאות.** אם כא אדם לישאל על דבר טהרות, מתחילין מן הגדול. שואלין תחלה לגדול שבריינים מה הוא אומר בדבר (שם לב.). **דדיני נפשות מתחילין מן הצד.** מן הקטנים, שאם יחייבנו הגדול ולא יכלו לאוקיר על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול, רב כתיב בלא יו"ד (שם). מן

הצד הוו מתחילין. מפני עניה יתיה שהיה בו (שם). **בריה דרבי וולס.** כך שמו (שם). **תורה וגדולה במקום אחד.** תורתן וגדולתן של ישראל כאדם אחד, שאין כמותו בכל ישראל בתורה ובגבורה, כגון משה שהיה גדול על כל ישראל בתלמוד ובמלחמה וכן כדי בנשיאות ובתורה (שם). **הוה אלעזר.** תבינו בתורה ולא חזי מקום אחד (שם). **והא הוה פנחס.** משמשה יהושע ואלעזר (שם). **הוו זקנים.** כגון עתניאל (ואלכן ובועז) (שם. דברי רש"ל ואבצן שהוא בועז). **עירא היאירי.** במו"ק (שם): במרין דהוה מתני להו לרבנן על גבי כליס ובכתובות ודוד היה מרגיגו עליו לרבים, דכתיב (ש"ב כ) עירא היאירי היה כהן לדוד (סנהדרין לז.). **הוה שמעי בן גירא.** גדול היה כדאמרן (ש"ב יט) שיבד לקראת דוד בירדן בחלף הים (שם). **הוה שבנא.** שהיה ישיבתו גדולה משל חזקיה כדאמר בפרק זה בורר (שם). הפעוטות. כני תשע ושמונה. מקחן כו' במטלטלין. דוקא אבל במקרקעי לא עד שיגיעו שתי שערות לו עד שיבא בן עשרים (כתובות ע.). **כאמגוזא ופלגא דאמגוזא.** שכל כך שבשכורכים אותו כולו כיחד אין הכרך גדול יותר מאגוז ומלי (תוספתא יח.).

אנא הואי במניינא דבי רבי. לקמני הוקיע כ"ל ומתני שאם שהתה כפני מיקריקין שיש עשר מדש כו' ואמר רב אחא הוה בההוא מניינא ומינאי דידי הוא דאתחילו כרישא (סנהדרין לז.). **והטהרות והטומאות.** אם כא אדם לישאל על דבר טהרות, מתחילין מן הגדול. שואלין תחלה לגדול שבריינים מה הוא אומר בדבר (שם לב.). **דדיני נפשות מתחילין מן הצד.** מן הקטנים, שאם יחייבנו הגדול ולא יכלו לאוקיר על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול, רב כתיב בלא יו"ד (שם). מן

הצד הוו מתחילין. מפני עניה יתיה שהיה בו (שם). **בריה דרבי וולס.** כך שמו (שם). **תורה וגדולה במקום אחד.** תורתן וגדולתן של ישראל כאדם אחד, שאין כמותו בכל ישראל בתורה ובגבורה, כגון משה שהיה גדול על כל ישראל בתלמוד ובמלחמה וכן כדי בנשיאות ובתורה (שם). **הוה אלעזר.** תבינו בתורה ולא חזי מקום אחד (שם). **והא הוה פנחס.** משמשה יהושע ואלעזר (שם). **הוו זקנים.** כגון עתניאל (ואלכן ובועז) (שם. דברי רש"ל ואבצן שהוא בועז). **עירא היאירי.** במו"ק (שם): במרין דהוה מתני להו לרבנן על גבי כליס ובכתובות ודוד היה מרגיגו עליו לרבים, דכתיב (ש"ב כ) עירא היאירי היה כהן לדוד (סנהדרין לז.). **הוה שמעי בן גירא.** גדול היה כדאמרן (ש"ב יט) שיבד לקראת דוד בירדן בחלף הים (שם). **הוה שבנא.** שהיה ישיבתו גדולה משל חזקיה כדאמר בפרק זה בורר (שם). הפעוטות. כני תשע ושמונה. מקחן כו' במטלטלין. דוקא אבל במקרקעי לא עד שיגיעו שתי שערות לו עד שיבא בן עשרים (כתובות ע.). **כאמגוזא ופלגא דאמגוזא.** שכל כך שבשכורכים אותו כולו כיחד אין הכרך גדול יותר מאגוז ומלי (תוספתא יח.).

מסורת הש"ס

א) סנהדרין לב. ב) שם לו. ג) [שם ע"ב], ד) [תוספ' פ"ג] לקמן סה. ה"ב קנה: כתובות ע. ה) [בכתי"י מר' יצחק ומר' הגהות בן אריה.], ו) [כתובות ס.], ז) [פי' בן גנס מגיה כמרך מכן ע"ש שהאריך בפי' סיבני וחומס וכו'], ח) [קדושין מד: ע"ש פרש"י], ט) [שמות ל ח יד], י) [עירובין סה: ושם איתא טוביים בן נוגיים], יא) [ועי' פרש"י בקדושין מז. ד"ה בגלגן], יב) [כיס של שמה כתוב דיש בלו ס"ש ו"ל עד שתות תמול בשמות קנה וכו'], יג) [לקמן ס:], יד) [כתוס"ר וטוקפ' מתנה.]

לעזי רש"י

גלגי"ם. לולוס.

מוסף תוספות

א. שהיה קרוב למלכות. תוס' סנהדרין לו. ד"ה הא הוה.

פסקי רי"ד

הלכה כשמואל בדיני: **מתני'** חרש רומז וגרמז בן בתירא אומר קופץ ונקפץ במטלטלין הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין פי' רומז כל מה שהוא רומז קיים וגרמז מה שאחרים רומזין לו והוא מתרצה קיים בן בתירא אומר קופץ ונקפץ פי' הרמיזה הוא כי יו ובראשו והקפיצה הי.ז עקימת שפתים כמו קפצה פיה ואינו סימן ניכר כמו הרמיזה וכל זה במטלטלין ומפני תיקון העולם משום כדי חייו אבל במקרקעי לא. אמר רב נחמן מחלוקת במטלטלין אבל בגיטין דברי הכל ברמיזה. פי' מאי דתנן בפרק חרש (יבמות קיב:) דחרש שנשא אשה אחר שנתחרש שיכול להוציא בגט דכשם דכנס ברמיזה כך מוציא ברמיזה דוקא ברמיזה יכול להוציא אבל בקפיצה לא פשיטא מטלטלים תנן מהו דתימא מטלטלים תנן מהו דתימא (מהו) במטלטלים אף במטלטלים קמ"ל. פי' דלא תימא גיטין הוא דקילי משום דבמיזה כנס וברמיזה יוציא אבל במטלטלין שנפלו לו בירושה לא מ"ה תני מטלטלין קמ"ל רב נחמן דדוקא מטלטלין א"ל אמר רב נחמן כמחלוקת במטלטלין כך בחלוקה בגיטין והאנן במטלטלין ואע"ג דפריש רב נחמן למלתיה דבן בתירא לא פסיק הלכתא כוותיה בפירוש הלכך לית הלכתא כוותיה דה"ל יחיד אלא הלכה כת"ק דדוקא רמיזה הוא דמהניא גבי חרש אבל קפיצה לא: הפעוטות מקחן וכו'. פי' מדין תורה אין מעשה קטן כלום אבל פפני תיקון העולם משום כדי חיין אמר רבנן שיהא מקחו מקח וממכרו ממכר ועד כמה מחוי רב יהודה לרב יצחק בריה כבר שית כבר שבע ורב כהנא אמר כבר שבע כבר תמני במתניתא תנא כבר תשע כבר עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום חורפיה וטעמא מאי אמר רבא בר יעקב א"ר יוחנן משום כדי חיין דוקא במטלטלין אבל בקרקעות לא עשה כלום. וטעותו עד כמה א"ר יוסי א"ר דימא עד שתות כגדול בתנחתו מאי אמר רב יימר אין מתנתו מתנה ומר בר רב אשי אמר מתנתו מתנה והכי אמר רב אשי אחר מתנה בריא ואחד מתנה ש"מ אחד מתנה מרובה ואחד מתנה מועטת ובשאלתי פרק מצאתיה לאשה (כתובות ע.) אמרינן אמר רפרם ל"ש אלא שאין שם אפוטרופוס אבל יש שם אפוטרופוס אין בקחו מקח וז.ן ממכרו ממכר ושם כתבתי שגם מתנתו אינה מתנה אם יש שם אפוטרופוס עיין בערוך ר"ד בס"ה: **מתני'** אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום ומערבי'

עין משפט נר מצוה

צא א מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ו סמג עשין לא:

צא ב ג מיי' פכ"ע מהלכות מכירה הל' כ סמג עשין כב טוש"ע מ"מ סימן רלה סעיף ח ובוכרב אלפס עיד בס"ו דמכילתין דף קעח.]:

צב ד מיי' שם שם הל' ח טוש"ע שם סע"ח:

צג ה מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' ח סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' קכא סעיף ו:

צד ו ז ח מיי' פכ"ע מהלכות מכירה הל' ו סמג עשין כב טוש"ע מ"מ סימן רלה סעיף ח:

צה ט מיי' שם הלכה ח טור ש"ע שם סעיף ג:

צו י מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סע"ח:

צז כ מיי' פ"ב מהלכות תפלה הלכה יח סמג עשין יט טוש"ע א"ח סימן קלה סעיף ג:

צח ל מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה טו סמג עשין מד טוש"ע א"ח סי' שסו סעיף ג:

תורה אור השלם

ו. וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל הַמַּלְתֶּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכָל עַבְדֵי הַבָּעַל וַיֹּצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ:

מלכים ב י כב

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אפכוה וכו' בני הישיבה מעו. עיין קרוטין דף מד ע"ב רש"י ד"ה ומפכוה ולעי"ק. אמ"כ לפ"ז שעמד כוה מתשובת נאר שבע סימן יא:

הגהות הב"ח

(א) גמ' והא הוה אלעזר וכו' והא הוה שאול וכו' והא הוה שלמה וכו' והא הוה חזקיה:

מוסף רש"י

אנא הואי במניינא דבי רבי. לקמני הוקיע כ"ל ומתני שאם שהתה כפני מיקריקין שיש עשר מדש כו' ואמר רב אחא הוה בההוא מניינא ומינאי דידי הוא דאתחילו כרישא (סנהדרין לז.). **והטהרות והטומאות.** אם כא אדם לישאל על דבר טהרות, מתחילין מן הגדול. שואלין תחלה לגדול שבריינים מה הוא אומר בדבר (שם לב.). **דדיני נפשות מתחילין מן הצד.** מן הקטנים, שאם יחייבנו הגדול ולא יכלו לאוקיר על דבריו משום לא תענה על ריב (שמות כג) על דבריו של גדול, רב כתיב בלא יו"ד (שם). מן

הלכות קריאת ספר תורה סימן קלה

(יח) גיטין נ"ט
ט מסרי"ל בשם אורחות חיים ר"ס בגמרא ב שם ל"ס רב פמרס ורב ספדיס

(ים) אחר שהתחיל הישראל לברך ברכת התורה (כ) אינו (ים) פוסק אבל ברכו (כא) לא הוי (י) התחלת (כב) ועומד הישראל (יא) בתיבה עד שישלימו כהן ולוי ואז יקרא. ח"אם אין כהן בבהכ"נ קורא ישראל במקום כהן (כג) ולא יעלה אחריו לוי. כגה אבל ראשון (כד) יוכל (יג) לעלות (ב"י מהרי"ל בשם ר' יהודה נ"ב בח"ג) (כה) וכשקורין אותו אומרים במקום כהן שלא יטעו לומר שזהו כהן (טור): ז "אם היו כהן ולוי בבהכ"נ וקרא הכהן ובבור שאין שם לוי (כו) והתחיל לברך ברכת התורה (יג) שנית (כז) אין מפסיקין (יד) אותו: ח 'אם אין לוי בבהכ"נ כהן שקרא ראשון מברך שנית במקום לוי (כח) אבל לא כהן אחר כדי שלא יאמרו (כט) שהראשון (לו) פגום: ט לוכן לא יעלו שני לוים זה אחר זה כדי שלא יאמרו (ל) שאחר מהם פגום: י לנהגו לקרות כהן אחר כהן (לא) בהפסק ישראל (לב) ביניהם ואומר

באר היטב

(ים) פוסק. מסתברא דעולה למנין שבעה אבל אם היה כהן בבית הכנסת וכשעות סבור שאין שם כהן וקרא ישראל אינו עולה למנין שבעה ואחר ישראל יעלה הכרן פר"ח ע"ש: (י) התחלה. משמע דאם התחיל לומר בא"י הוי התחלה אף דיכול לומר בא"י למדני חקיך מ"א: (יא) בתיבה. כדי שלא יתביים: (יב) לעלות. ס"ז העלה דמיירי בלוי גדול יותר ולכל הפחות בשוין אבל אם הישראל גדול הוא עולה ראשון ואז לא יעלה הלוי כלל ע"ש: (יג) שנית. גם כאן לא הוי ברכו התחלה: (יד) אותו. ועולה למנין שבעה. ול"ד למ"ש בס"ק ט' שאם היה כהן בבהכ"נ וכשעות קראו ישראל דאין עולה למנין שבעה דשאני הכא דמדיף כהן מלוי פר"ח:

(טו) פגום. אבל השני אינו כחשד זה דמוקמינן לה בגמרא דמוחזק לן באביו שהוא כהן ולגבי ראשון יש עדיין חשש שמא אביו נשא גרושה והוליד זה שהוא חלל ומודע הדבר ע"כ קראו לכהן אחר אבל השני א"א לומר כן עליו דאי חלל הוא א"כ אף במקום לוי לא היה לן לקרותו. אבל בב' לוים זא"ז איכא חשד על שניהם שמא א' פסול מלויה ואינו אלא ישראל כי ממזר הוא מש"ה כתב אח"כ שאחד מהם פגום. וכתב ב"ח מכאן מוכח דממזר מותר לעלות לתורה: (טז) ביניהם. פי' שקורא כהן לוי ישראל אבל אחר הלוי אסור כגה"ג מ"ל ר"י הלוי פר"ח. ואם אין שם לוי קורא הכהן פעמים ואח"כ ישראל ומוזר וקורא כהן מ"א ע"ש. [ועיין בספר אליה רבה

משנה ברורה

(יח) אחר שהתחיל וכו'. היינו (כא) שאמר ברוך אתה ה': (כ) אינו פוסק. כדי שלא תהיה ברכה לבטלה ועוד דלא נחשב פגם להכהן דיתלו שלא היו שם בשעה שקראו לישראל או שמא שגגה היא שסברו שאינו שם. ומסתברא דעולה הישראל למנין ז' וא"ל לקרות הכהן אחריו ואפילו אם היה הכהן בבהכ"נ בשעה שקראו הישראל והם טעו וסברו שאינו שם וקראו לישראל (כב) נ"כ עולה למנין ז' ואחר הישראל לא יעלה הכהן (כג) דיש לחוש לפגמו שיאמרו שאינו כהן מדקרא אחר ישראל: (כא) לא הוי התחלה. דאין זה לבטלה דהרי עכו"ן הקהל ביהנ"ו [הגר"א] ואפ"ה חוזר הכהן ואומר ברכו [מ"ר]: (כב) ועומד הישראל קראו לפניו אם יעלה אחריו לוי. דכיון דישראל קראו לפניו אם יעלה אחריו לוי (כד) יאמרו שהראשון כהן היה ואף שאמר במקום כהן כשקראוהו וכדלקמיה אפ"ה מיישבין מפני הנכנסים אח"כ שלא שמעו כשקראוהו [פרישה]: (כד) יוכל לעלות. דלא גרע מישראל ודוקא כשאין הישראל גדול מהלוי דאל"ה יקראוהו ראשון ושוב לא יקראו ללוי כלל [אחרונים]. ולענין לקרות ללוי שניה אז רביעי במקום שקראו לישראל במקום כהן (כה) י"א דמותר (כו) ויש אוסרין ולפי המבואר לקמן בסוף סעיף י' במ"א בשם הלבוש דבמדינות אלו אין נוהגין לקרות לכהן אז ללוי רק לאחרון אז למפטיר אין נפקא מינה כזה: (כה) וכשקורין אותו. היינו בין כשקוראין ישראל במקום כהן אז לוי: (כו) והתחיל לברך. היינו ג"כ שאמר ברוך אתה ה' אבל ברכו לבד לא הוי התחלה ועולה הלוי לברך ולקרות וכאן אין צריך הכהן

להמתין לקרות אח"כ דהלא כבר קרא מתחלה [אחרונים]: (כז) אין מפסיקין אותו. הטעם כנ"ל: (כח) אבל לא כהן אחר. וה"ה שלא יקרא ישראל במקום לוי כדי שלא יאמרו על הראשון שאינו כהן אז שהוא פגום מדלא קרא אחריו לוי וגם שיטעו על הישראל הזה שהיא לוי: (כט) שהראשון פגום. והא דלא קאתר שאחד מהם פגום וכדלקמן בס"ש משום (לו) דמיירי כאן אפילו היכא דמיחזק לן באביהם של שניהם שהם כהנים ומ"מ בראשון איכא לתלות שנתולד אחר שקראוהו דאכוה נסיב גרושה או שמא זנתה בסתר ונתחלל אח"כ זרעו מדין קדושת כהונה ולכך קראו שוב לכהן אחר אבל בשני ליכא למיטעי בזה דאי חלל הוא אף במקום לוי לא היה לן לקרותו (לא) כתבו האחרונים דאף בתענית כשאין הלוי מתענה יברך הכהן במקום לוי ולא יקראו לישראל: (ל) שאחד מהם פגום. אע"פ שיודעים שאביהם לוי איכא למיחש שאביהם נסיב ממזרת או נתינה ופסליה לזרעיה מקדושת לויה ואף שהוא ממזר מ"מ קורא בתורה כשאר ישראל: (לא) בהפסק ישראל. פי' שקרא מתחלה (לב) כל הסדר כתקנת הקמים כהן לוי וישראל אז מותר להזור ולקרות כהן [וה"ה (לג) דאם אין שם לוי וקרא הכהן פעמים ואח"כ ישראל נמי מותר לחזור ולקרות כהן]. וכן מותר לקרות שם לוי (לד) בכל עליות שירצו וכ"ש לאחרון או למפטיר והטעם דליכא למיחש כאן לפגמו של ראשון כזה דאי הוי פגום מיד היו מרגנין אחריו והיו מודיעין אותו להזן והיו קוראין אחר במקומו ולא היו ממתינין עד אחר הריאת ישראל ולפגמו של שני ליכא למיחש שיאמרו על

הכהן

שער הציון

(כא) מ"א וש"א: (כב) נודע ביהודה ובפרי תפרים דלא כהפר"ח וכן בשמ"ג פליג עליה: (כג) מו"ב ופמ"ג בנ"ל: (כד) כ"י: (כה) הגר"א בפירוש דברי שמחכר: (כו) מ"ר בשם הלבוש וש"א: (כז) וסיכא דאין מוחזק לן באביהם שם הכהנים אפ"ג דאיכא למיחש לפגם שניהם: (כח) מנן גבולים ואיר במסקנתו: (כט) לאפוקי שלא יקרא כהן אחר כהן ולוי [מ"א בשם כמה פוסקים] ומ"מ במקום שתקנו שחכם הפיר יקרא כי"ב מדות דלא ליתי לאנגויי שאר בשם אז אפילו פגום כהן יכול לקרות שניה [מ"א בשקע"ז]: (ל) מ"א וע"ז: (לא) כיררתי דעת המחבר כפי מה שביאורו אותו הא"ר והפמ"ג אף שדעת הלבוש וכן הפמ"א והגר"א כפי מה שביאורו דברי המחבר משמע שאין להתיר לקרות כהן אז לוי אא"כ יעבו עוד מתחלה סדר חדש דהיינו כהן לוי ישראל מ"מ מאנתי כזה דלפי זה לא היה לו להמחבר להתיר בלוי אחר לוי בהפסק ישראל וכן לא היה לו לרמ"א לסיים בסיתר בהפסיר לקרות לכהן וכל זה הקשה הפמ"ג וכן ממש שכתב הרמ"א דאין לקרות כהן אז לוי וכו' משמע דלדעה הראשונה מותר בכהן אז לוי לחוד אבל כפיון סדר שלם ומ"מ יש לישב כדותה דלהמ"א והגר"א מה שכתב המחבר וכיו"ב נוסגים בלוי אחר לוי היינו דבעינן שיאמר שהוא לוי אבל פולם דאין להתיר אלא בסדר שלם:

יא אמרינן שם בגיטין נקטינן אם אין שם כהן נתפרדה
החכילה ויש בזה ג' פירושים פי' אחד פירש"י
שאין הלוי קורא כלל וכ"כ הרמב"ם כפי"כ ונ"ל
כטעמו של דבר דלכאורה התורה כיון שקדמתה כהן
ללוי ולוי לישראל א"כ כשאין כהן יקדם לוי לישראל
לזה קמ"ל דאינו כן דאימתי קידשה התורה להלוי
שיקדם לישראל כשיש כהן אבל כשאין כהן אין
יחוסו כלום וזהו דלמדנו מקרא הכהנים בני לוי כלומר
אימתי הם בני לוי שיקדמו לישראל כשיש כהן ולפ"ז
היה לנו לומר להיפך דרשאי להיות גם אחר הישראל
וקמ"ל דגם זה אינו דעכ"פ הרי הוא קדוש יותר
מישראל ואינו בדין שהישראל יקדימו וממילא דאינו
עולה כלל וכי תימא יעלה ראשון ואח"כ יעלה ישראל
ולא משום דין קדימה די"ל דאם יעלה ראשון יאמרו
דמדין תורה קדים להישראל והתורה הקפידה דחיוב
קדימתו אינו אלא כשיש כהן והלכך נשאר הלוי קרח
מכאן ומכאן ואינו עולה כלל (עט"ז סק"ו סתפס סיס
ב' פירוסים ובאמת יש ג') :

יב והפי' השני כתב ג"כ רש"י נתפרדה חכילה שאין
סדר לדבר ומי שירצה יקדים כלומר התורה לא
קידשה את הלוי רק כמקום שיש כהן אבל כלא כהן
הרי הוא כישראל וא"כ אין קפידא ואין קדימה ויכולים
לעשות כרצונם כמו ישראל וישראל דמי שירצה יקדים
והפי' השלישי כתב הרא"ש דאם הישראל גדול ממנו
הישראל קודם ואח"כ עולה הלוי ואם הלוי גדול או
אפילו הם שוין הלוי קודם ע"ש (וגם כוונת התוס' כן
ע"ם) ונראה דס"ל דוודאי גם בלא הכהן יש לו יותר
קדושה מהישראל דכתיב בעת החיא הכדיל את שבט
הלוי הרי דמעצמו קדוש ולכן בשוין הוא קודם
להישראל ורק בזה אינו כמעלה כאשר כהיות הכהן
דאלו הכהן קדים אף שהישראל גדול ממנו אא"כ הוא
גדול הדור כמו שנתבאר וממילא דגם הלוי מקדים
להישראל גם כשהישראל גדול ממנו אבל כשאין כהן
אם רק הישראל גדול קצת כמעלה יותר ממנו מקדימו :

יג והנה רבינו הב"י בסעיף ו' כתב דאם אין כהן
בבהכ"נ קורא ישראל במקום כהן ולא יעלה אחריו
לוי עכ"ל וזהו כפי' הראשון ורבינו הרמ"א כתב על
זה אבל ראשון יוכל לעלות וכו' עכ"ל ויש מי שאומר
דס"ל דגם לפי' הראשון כן הוא (מג"א סק"י) ואינו
כן דזהו רק לפי' השלישי ומה שלא כתב בלשון י"א
משום דלפי לשון המחבר אין הכרח שאינו כן וכן
דרכו בכ"מ ולפ"ז כן הלכה למעשה דראשון יעלה
אבל אחר הישראל לא יעלה וכן המנהג הפשוט
וכשקוראין אותו קוראין במקום כהן שלא יטעו לומר
שזהו כהן (גם הט"ז בסק"ו פוסק כן וכתב דלא כהמג"א
שזהו גם לפי' ראשון אך מה שתפס הט"ז דזהו לפי' שני ובמקצתו
חולק הרמ"א תמיהני עליו דזהו ממש פי' השלישי שהוא פי'
הרא"ש והטור וממילא דזהו רק בשוין אבל כשהישראל גדול
קורא ישראל ואחריו לוי אבל אין המנהג כן וכזה תפסנו דיפה
ראשונה שאין הלוי עולה אחר הישראל ודו"ק) :

יד אם הס"ת פתוח והכהן קורא ק"ש אינו רשאי
להפסיק וקוראין ישראל במקומו ואין ממתינים
עליו מפני כבוד הצבור (מג"א סק"ז) וזה שנתבאר לעיל
סי' ס"ו שהכהן מפסיק זהו כשקראוהו אבל לכתחלה
לא יקראו אותו ואין כאן משום פגמו כיון שהוא עוסק
בק"ש ובברכותיה אבל כפסוקי דזמרה מותר לקרות
אותו לכתחלה (עס סק"ו) וכתב רבינו הרמ"א דה"ה
בתענית שאחר פסח וסוכות שקורין ויחל אם אין
הכהן מתענה קורין לישראל וטוב שיצא הכהן מבהכ"נ
עכ"ל כלומר דמצד הדין א"צ לצאת כיון שאינו שייך
לקריאה זו כלל אלא שטוב שיצא משום דלאו כ"ע
ידעי שאינו מתענה ויוכל לבא לידי פגם וה"ה בכל
ת"צ כשהכהן אינו מתענה אלא דאורחא דמילתא
קאמר דבכל ת"צ מסתמא מתענה אכל כבה"כ לאו
כולי עלמא מתענין ונ"ל דשום כיבוד אין ליתן
למי שאינו מתענה כמו הגבה וגלילה הוצאה והכנסה
ודע דיש אומרים דבת"צ כיון שחובת היום היא
הקריאה כס"ת ביכולת לעלות גם מי שאינו מתענה
ולענ"ד אינו כן ויתבאר כס"ד כסי' תקס"ו :

טו אם נכנס כהן לבהכ"נ אחר שהישראל התחיל
לברך ברכת התורה אינו פוסק אכל אם רק
עלה או אפילו אמר ברכו את ד' המבורך יניח להכהן
לברך הברכה דברכו לא הוי התחלה עד שיאמר ברוך
אתה ד' ונ"ל דהכהן א"צ לומר עוד פעם ברכו אלא
מתחיל ברוך וכו' וכיון שהישראל עלה לכן יעמוד
שם עד שיקראו הכהן והלוי ואח"כ יקראו אותו
דאל"כ הוי בזיון לו ונ"ל דאם הישראל אינו מקפיד
על זה יכול לירד ויקראו אחר :

טז אם אין לוי בבהכ"נ אין קורין לישראל במקום
הלוי וגם כהן אחר לא יקראו אלא אותו הכהן
עולה במקום לוי וגומר ברכה אחרונה ואח"כ מתחיל
ברכו וקורא מה שעל הלוי לקרות ומברך ברכה
אחרונה ואין כזה חשש ברכות שא"צ כיון דברכות
אלו נתקנו מפני קריאת התורה וכל העולים מברכים
א"כ בכל פעם שעולה צריך לברך וטעמא דמילתא
דאם יקראו כהן אחר יאמרו שהראשון היה פגום וכן
אם יקראו ישראל יאמרו שאינו כהן שהרי קראו אחריו
ישראל דלאו כ"ע ידעי שאין כאן לוי וכן לא יקראו
לוי אחד לוי דיש לחוש לפגם השני ג"כ שיאמרו
שאינו לוי אכל בכהן אחר כהן ליכא חשש פגם
להשני דממ"נ אם הוא פגום שאינו כהן הרי גם לוי
אינו אבל בלוי אחר לוי י"ל על שניהם שישראלים
הם (עס"ז סק"ח ומג"א סקי"ב ודו"ק) :

יז אם היו כהן ולוי בבהכ"נ וסברו שאין שם לוי
וקרא הכהן קריאה שנייה אם אמר רק ברכו וראו